

Årsrapport

2023

Kunstneren Germain Ngomas skulptur
Prosess, monteret ved indgangspartiet til
Drammen tinghus. Foto: Niklas Hart

KORO

Kunst i
offentlige
rom

Innhold

1	Leders beretning	3
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	8
3	Årets aktiviteter og resultater	15
3.1	Produksjon og finansiering av kunst av høy kvalitet i offentlige rom	16
3.2	Bred og aktiv formidling	29
3.3	God forvaltning av kunst i offentlige rom	38
3.4	Stimulering av produksjon og formidling av kunnskap om kunst i offentlige rom	43
4	Styring og kontroll av virksomheten	49
5	Vurderinger av fremtidsutsikter	55
6	Årsregnskap	61

Fra *Kunst som straff*, avgangsutstillingen for Agder Kunstakademi. Utstillingen markerte avslutningen på kunstprosjektet i Agder fengsel. Foto: Vegard Kleven.

Leders beretning

Deltakelsens kunst – eller «kunst som straff»

Medvirkning og deltakelse har vært sentrale begreper i den norske kulturpolitikken gjennom mange år. Men hva menes egentlig med dem? Hvordan kan det profesjonelle kunstfeltet møte politiske forventninger om medvirkning og forankring uten at den kunstneriske friheten settes på prøve? I KORO's store prosjektportefølje fra 2023 finnes gode og tankevekkende eksempler.

Siden 2021 har det eksistert et helt spesielt kunstakademi i Agder. De 29 studentene har hatt forskjellig bakgrunn og ulike forutsetninger for å utvikle sitt kunstnerskap, men én ting har de hatt felles: De har alle vært innsatte på høysikkerhetsfengselet Agder fengsel avd. Froland.

For også når staten bygger fengsler settes det av midler til kunst. Et høysikkerhetsfengsel defineres med lav offentlighetsgrad, og for det nye fengselet på Froland ble kunstavsetningen satt lavt – til 0,5 % av styringsrammen. Etter forslag fra de to kuratorene Thora Dolven Bakke og Kristine Jærn Pilgaard, og i tett dialog med Kriminalomsorgen, har KORO brukt alle midlene på å etablere og drive et treårig kunstakademi innenfor fengelsmurene.

Agder Kunstakademi har ikke bare vært et utdanningstilbud for innsatte. Det har også vært et kunstverk i seg selv, et relasjonelt verk, som i tillegg til studentene har involvert verksbetjenter, fengselsledelse og fengselsprester, og også kunstnere, kuratorer og andre lærerkrefter utenfra. Det tette samarbeidet mellom Kriminalomsorgen og KORO, to statlige virksomheter med ulike samfunnsoppdrag, har skapt nye og kanskje uventede opplevelser for oss alle.

Direktør for KORO
Sigurd Sverdrup Sandmo.
Foto: Niklas Hart.

Resultatene skulle også bli oppsiktsvekkende. Flere av studentene ved Agder Kunstakademi utviklet raskt egne kunstneriske praksiser. Stadig nye gjestelærere fortalte om inspirerende møter og undervisning, og i 2022 ble to av studentene antatt på Høstutstillingen etter ordinær juryering. Det manglet ikke på medieinteresse for dette prosjektet, men offentlig eksponering var aldri noe mål i seg selv. Spør man studentene om hva som har vært de største kvalitetene ved Agder Kunstakademi, vil de kanskje svare nettopp arbeidsroen. Og friheten til å skape på egne premisser.

Etter tre år er KORO's kunstavsetning brukt opp, og prosjektet sluttføres. Avslutningen av akademiet har vært vemodig, men betyr likevel ikke at fengselet står uten et kunstprosjekt. Avdelingene i Froland og Mandal mottar nå verk som er produsert av studentene eller innkjøpt til akademiet. Fengselet overtar også verkstedet med inventar og utstyr, fagbibliotek og andre gode forutsetninger for å videreføre kunstutdanningen i andre former og kanskje med andre partnere.

I Agder fengsel har prinsippet om deltakelse og medvirkning vært tatt til sin ytterste konsekvens: Her er det mottakerne selv, innenfor et lite og lukket fellesskap, som har representert prosjektet og produsert kunsten. Og interessant nok skulle prosjektet med den lave offentlighetsgraden bli et av KORO's mest offentlige i 2023.

I november åpnet avgangsutstillingen *Kunst som straff* på Kunstnernes Hus. Her møtte det lille fellesskapet fra Froland endelig den store norske kunstoffentligheten. Morgenbladets kritiker kalte det «den mest oppriktige utstillingen jeg har sett på en stund» og skrev at verkene «vitner om produktive – i mange tilfeller også modne – kunstnerskap». Redaktøren i tidsskriftet *Kunstkritikk* førte opp *Kunst som straff* som en av Norges tre beste utstillinger i 2023 og kalte den «et stykke partisipatorisk kunst som verken mister det estetiske arbeidets egenverdi av syne eller ender opp med å håndtere deltageren som bevisstløst materiale».

Minnestedet og den offentlige samtalen

KOROs pågående oppdrag med det nasjonale minnstedet for 22. juli drives med særlig høye krav til forankring, medvirkning og transparens. Her har vi laget en prosjektmodell som gir store muligheter for å dele kunnskap og erfaringer med offentligheten underveis i prosessen. Etter flere åpne seminarer om arbeidet kunne vi i oktober offentliggjøre hele 220 søkere til den åpne prekvalifiseringen. I desember inviterte juryen ti av disse til en lukket konkurranse i to trinn. I juni 2024 vil disse ti presentere sine forslag på et åpent arrangement. Deretter vil tre av disse inviteres til å arbeide videre med sin idé, før juryen kan gi sin innstilling om det endelige prosjektet våren 2025.

Gjennom denne prosessen forventes konkurransedeltakerne å bidra til den offentlige samtalen om og med sine respektive forslag. Utviklingsarbeidet skjer parallelt med at deltakerne møter overlevende, pårørende, ansatte i regjeringskvartalet og andre relevante aktører, institusjoner og fagmiljøer. Dette er en annerledes måte å utforme en konkurranse på enn det vi til vanlig ser i det internasjonale kunstfeltet. Modellen avspeiler en åpenhet for at deltakelse og medvirkning fra direkte berørte parter kan styrkes uten at den kunstneriske friheten blir mindre. Offentlig debatt behøver ikke virke begrensende på frie kunstneriske prosesser, men kan tilføre det endelige verket både offentlig medeierskap og offentlig legitimitet. For KORO som fagorgan for kunst i offentlig rom anses dette samspillet som nødvendig og meningsfullt.

Store prosjekter og nye arbeidsformer

Agder Kunstakademi og Nasjonalt minnsted for 22. juli er på hver sin måte spesielle prosjekter. Det samme kan sies om de fleste andre av KOROs pågående produksjoner. De har alle aspekter som minner oss om kunstens muligheter eller virkemåter i demokratiet, eller som rører ved våre forventninger om hva de offentlige rommene skal være. Slik kretser KOROs virksomhet alltid om frie kunstneriske ytringer i det offentlige rom som en viktig bestanddel i det norske demokratiet.

En klar tendens i KOROs virksomhet er at de største prosjektene blir stadig større. I 2023 har KORO hatt fem aktive prosjekter på mer enn 10 millioner kroner, hvorav tre av dem er på mer enn 35 millioner kroner. I 2024 får KORO flere nye oppdrag på mer enn 10 millioner kroner.

De historisk store prosjektene byr på verdifull læring i organisasjonen. Slike erfaringer vil i neste omgang komme hele kunstfeltet til gode. Samtidig er det grunn til å peke på at størrelse og kompleksitet også påvirker kunstnerens opplevelse av å utføre et selvstendig kunstnerisk arbeid. KORO må i større grad enn tidligere fasilitere kommunikasjonen mellom kunstner og andre aktører i de største byggeprosjektene.

I flere tilfeller i 2023 har vi inngått prosjekterings- eller produksjonsavtaler for kunstverk direkte med byggherren. Slike løsninger innebærer at vi fraviker KORO's tradisjonelle modell med kunstneren som totalentreprenør for sitt verk. På den måten tas den økonomiske risikoen for kunstneren ned. En konsekvens er at en større del av kunstavsetningen enn normalt går til oppdrag for andre aktører.

Avstemming av oppgaver og ansvarsforhold mellom KORO, kunstner, byggherre og entreprenører er en ressurskrevende del av KORO's største prosjekter. Særlig kunstprosjektet i nytt regjeringskvartal produserer slike problemstillinger fortløpende. I 2023 har slike prosesser gitt økt kjøp av eksterne tjenester og et stort press på administrasjon og andre basisfunksjoner i KORO.

Tett samhandling og integrering med komplekse byggeprosjekter utfordrer KORO på ressurser og arbeidsform, men gir også store muligheter for kunsten. De frie kunstneriske ytringene bidrar til at store byggeprosjekter som nytt regjeringskvartal om noen år kan oppleves som reelle manifestasjoner av mangfold, demokratiske verdier og ytringsfrihet.

Samlet vurdering av virksomheten i 2023

Årsrapporten for 2023 beskriver en virksomhet som har god måloppnåelse. Gjennom omfattende kunstproduksjon, formidling, forvaltning og kunnskapsarbeid oppfyller KORO sitt samfunnsoppdrag.

Prosjektporteføljen er omfattende og har vokst ytterligere i 2023. Store statlige byggeprosjekter krever betydelige ressurser utover de 15 % som normalt avsettes til gjennomføringskostnader. Prosjektene har høy prioritet og legger føringer for arbeidet i alle seksjoner. Med prosjektansettelser og kortvarige engasjementer knyttet til arbeidet med nytt regjeringskvartal og andre store prosjekter, er organisasjonen større enn noen gang.

Den offentlige kunstproduksjonen er relevant i vårt samfunn. Ytringsfrihetskommisjonens rapport og Kunstnermeldingen er eksempler på politiske dokumenter som går til kjernen av KORO's samfunnsoppdrag. KORO gir et bredt tilfang av oppdrag, inntekter og utviklingsmuligheter til kunstfeltet, og vesentlige bidrag til at statlige bygg, uterom og andre offentligheter oppleves som interessante, tilgjengelige og inkluderende.

Under kapittelet om fremtidsutsikter peker vi på flere utviklingstrekk som kan få innvirkning på KORO's virksomhet, resultater og samfunnsrolle fremover. Det er spesielt viktig at de statlige byggherrenes forpliktelser på den kunstordningen opprettholdes og gjerne styrkes i fremtiden, særlig dersom den offentlige byggeaktiviteten totalt sett skulle avta.

Sigurd Sverdrup Sandmo
Direktør

Utvalgte nøkkeltall

8551

Antall verk i samlingen av kunst i offentlige rom som KORO forvalter

324

Kunstproduksjoner og tilskudds-prosjekter i arbeid

81 kunstnere

har vært i arbeid gjennom KORO's kunstprosjekter i 2023

1048

steder i Norge og norske ambassader i utlandet har kunst fra KORO

11

millioner kroner ble tildelt som tilskuddsmidler gjennom Lokalsamfunnsordningen (LOK)

78,9

KORO's omsetning i millioner

13,7

millioner til nye kunstprosjekter

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Kunstner Hilde Hauan Johnsen under monteringen av kunstverket *Bølge, blomst og sammenvevde bånd* på Glasblokkene, Haukeland universitetssjukehus.
© Hilde Hauan Johnsen / BONO.
Foto: Pål Hoff.

KORO – Kunst i offentlige rom – ble vedtatt opprettet av Stortinget i 1976 og etablert som institusjon under navnet Utsmykkingsfondet for nye statsbygg året etter, i 1977. KORO er et statlig forvaltningsorgan under Kultur- og likestillingsdepartementet. Vårt faglige arbeid er underlagt prinsippet om armlengdes avstand.

KORO er landets største produsent av kunst i offentlige bygg og uterom. Planlegging, gjennomføring og kvalitetssikring av kunstprosjekter i statlige nybygg er utgangspunktet for virksomheten. Kunstordningen for statlige bygg er regulert ved kongelig resolusjon av 2. september 1997. KORO har i tillegg en søkbar kunstordning for leiebygg og eldre statsbygg (LES) og en ordning for tilskudd og produksjonsbistand som skal stimulere til produksjon og formidling av kunstprosjekter i offentlige rom og bidra til å utvikle fagfeltet lokalt og regionalt (LOK). Før 2019 ble disse midlene tildelt via to separate kunstordninger; en for kommunale og fylkeskommunale bygg og miljøer (KOM) og en for offentlige uterom (URO).

Anne K. Willes store kunstverk i hovedinngangen til Glasblokkene på Haukeland universitetssjukehus, ToE, Teorien om alt.
© Anne K. Wille / BONO.
Foto: Pål Hoff.

KORO har som hovedoppgave å sikre at flest mulig opplever kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom over hele landet. Dette ansvaret ivaretas gjennom at vi produserer, forvalter og formidler kunstprosjekter ved skoler, universiteter, politiske institusjoner, rettslokaler, kontorbygg, fengsler, kulturhus, jernbanestasjoner, helse- og omsorgsinstitusjoner, militærleirer, rådhus, regjeringsbygg, asylmottak, ambassader og andre offentlige anlegg. I tillegg bringer vi kunst ut til offentligheten, hvor kunstnernes ytringer inngår i den allmenne meningsbrytningen, identitetsdannelsen og minneforvaltningen. For at kunstverkene skal gi mening for flest mulig, er kommunikasjons- og formidlingsarbeidet svært viktig. KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens samling av kunst i offentlige rom. KORO har siden etableringen i 1977 produsert nærmere 10.000 verk, som er å finne på 1048 ulike steder i Norge og ved norske ambassader og konsulater i utlandet.

Innsatsfaktorer	Aktiviteter	Produkter/tjenester	Brukereffekter	Samfunnseffekter
22,4 årsverk 38,2 mill. i bevilgning på post 01 og post 50* 53,5 mill. på post 21* - Nye oppdrag med en budsjettramme på 13,7 mill., under statlig ordning og fra andre oppdragsgivere * inkl. overføringer	- Produksjon og ledelse av kunstprosjekter - Forvaltning av tilskuddsordninger - Formidling - Forvaltning av statens kunstsamling - Kompetanseutvikling	- Produksjon av samtidskunst til statlige nybygg og andre offentlige bygg og uterom - Vedtak om tilskudd - Forelesninger, kurs, rådgivning - Avtaler, bistand, råd og konserverings-tjenester til mottakerinstanser - Kunnskapsformidling	- Statlige nybygg, offentlige bygg og uterom har samtidskunst i sine miljøer - Mottakerinstanser får kunnskap om og kompetanse på samtidskunsten i sine miljøer - Kunsten blir formidlet til et allment publikum - Mottakerinstanser kan ivareta god forvaltning	- Produksjon av samtidskunst som er offentlig tilgjengelig over hele landet og for alle befolkningsgrupper - Systematisk forvaltning av statens kunstsamling

Fig. 1: Viktige sammenhenger i KORO's resultatkjede

Arbeidet med produksjon, formidling og forvaltning av kunst gjør KORO til en stor oppdragsgiver for kunstnere, kuratorer og produsenter. Både produksjon og forvaltning av kunst til bygg og offentlige plasser krever spesialisert kompetanse. KORO tilbyr kompetanseutvikling og faglige nettverk for relevante faggrupper. I tillegg formidler vi kunnskap om kunst i offentlige rom gjennom forelesninger, seminarer og konferanser, og vi lager og gir ut publikasjoner og formidlingsmateriale i et bredt spekter av medier.

KORO har kontorer sentralt i Oslo og er organisert i flere seksjoner. KORO's ledergruppe består av direktør og fire seksjonsledere. Ved årets slutt hadde KORO 27 ansatte i faste og midlertidige stillinger.

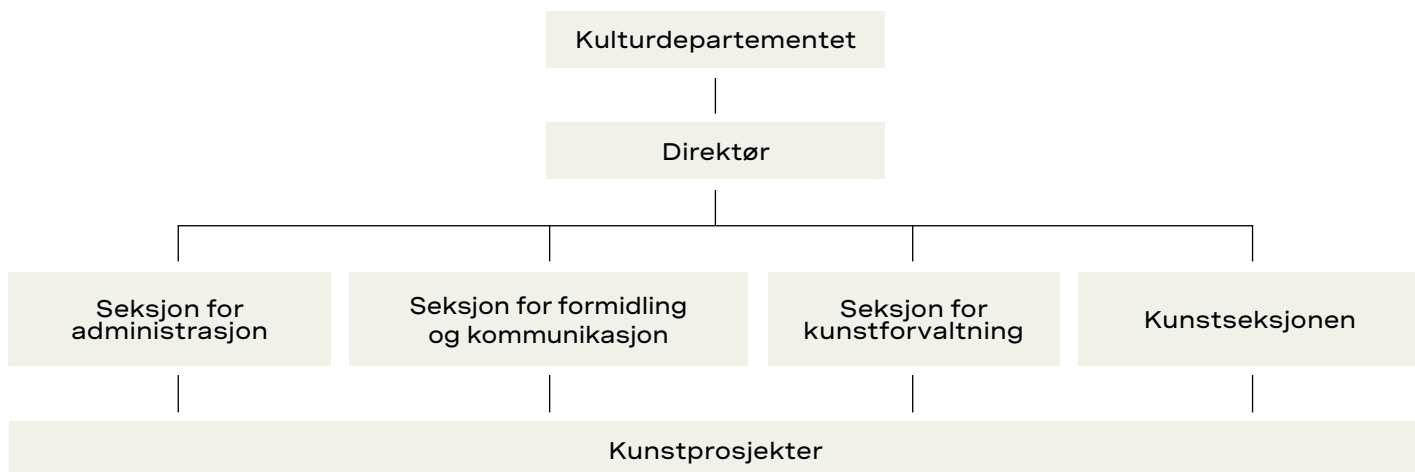

Fig. 2: Organisasjonskart for KORO

2.1 Stillinger og årsverk

28 personer hadde et ansettelsesforhold i KORO i løpet av 2023. 21 av disse ansettelsesforholdene var i faste stillinger eller åremål. KORO's ansatte utførte 21,4 årsverk i 2023.

Sju personer har vært ansatt i midlertidige engasjement knyttet til tidsavgrensede prosjekter. KORO har i tillegg en hospitant i full stilling, utlånt fra Statsbygg. Denne hospitanten er ikke inkludert i stillingsoversikten.

Tabell 1 viser en oversikt over stillinger i KORO i 2023.

Stillingskategori	Antall	Herav åremål	Herav midlertidig
Direktør	1	1	
Seksjonsleder	4	1	
Seniorrådgiver	20	2	4
Rådgiver	3		3
Sum	28	4	7

Stillingskategori	Stillingstittel	Antall	Herav åremål
Faste stillinger/åremål			
Direktør	Direktør	1	1
Seksjonsleder	Leder for kunstseksjonen /kurator	1	1
Seksjonsleder	Leder for formidling og kommunikasjon	1	
Seksjonsleder	Leder for forvaltning	1	
Seksjonsleder	Administrativ leder	1	
Seniorrådgiver	Seniorrådgiver	5	
Seniorrådgiver	Seniorkurator	2	1
Seniorrådgiver	Kurator	4	1
Seniorrådgiver	Konservator	2	
Seniorrådgiver	Kurator, formidling	2	
Seniorrådgiver	Registrar	1	
Sum		21	4
Midlertidige stillinger			
Seniorrådgiver	Prosjektleder	4	
Rådgiver	Rådgiver, formidling	1	
Rådgiver	Konservator	1	
Rådgiver	Registrar	1	
Sum		7	

2.2 Utvalgte volumtall

Tabell 2 viser antall kunstnere og kuratorer/produsenter i prosjekter hvor KORO hadde produksjonsansvar.

	2021	2022	2023
Aktive kunstnere	74*	107*	81*
Aktive eksterne kuratorer	45	56	36

**Inkluderer konkurransedeltakere*

Det inngås oppdragsavtaler med eksterne kuratorer. I tillegg er det ansatt kuratorer på åremål i KORO som ikke inngår i tallene i tabellen over (se tabell 1, ansettelsesforhold i KORO).

Tabell 3 viser antall kunstproduksjoner og tilskuddsprosjekter i arbeid de tre siste årene.

	2021	2022	2023
Produksjoner i arbeid	380	389	324

Tabell 4 viser aktive prosjekter i statlig ordning samt budsjettramme.

Prosjektene er flerårige.

2023	Antall	Total budsjettramme fra oppdragsgiver
Prosjekter i arbeid, samlet	55	381,1 mill. kr
Statsbygg	42	297,6 mill. kr
Forsvarsbygg	8	10,5 mill. kr
Bane NOR	1	3,7 mill. kr
Helseforetak	3	64,3 mill. kr
Stortinget	1	5,0 mill. kr

Tabell 5 viser antall kunstprosjekter og rammebudsjett for kunstproduksjon i statlige leiebygg og eldre statsbygg (LES).

2023	Antall aktive prosjekter	Budsjett per runde	Finansiering
10. tildelingsrunde (2016-17)	1	7 mill.	Post 50
11. tildelingsrunde (2018-19)	1	6 mill.	Post 21 og post 50
12. tildelingsrunde (2020-21)	7	6 mill.	Post 21
13. tildelingsrunde (2022-23)	13	6 mill.	Post 21

Tabell 6 viser antall aktive kunst- og formidlingsprosjekter og tilskudd i Lokalsamfunnsordningen (LOK).

2023	Antall	Budsjettramme	Finansering
Prosjekter i arbeid	5		Post 21
Tilskudd	171	53 mill. kr (2019-2022)	Post 50
Tilskudd	60	15 mill. kr (2020-2021)	Post 77
Tidligere ordninger	11		Post 50

Tabell 7 viser antall kunstverk og prosjekter KORO har gjennomført gjennom årene som medfører et overordnet forvaltningsansvar.

År	Antall verk	Antall prosjekter
2023 - totalt antall	8551	1048

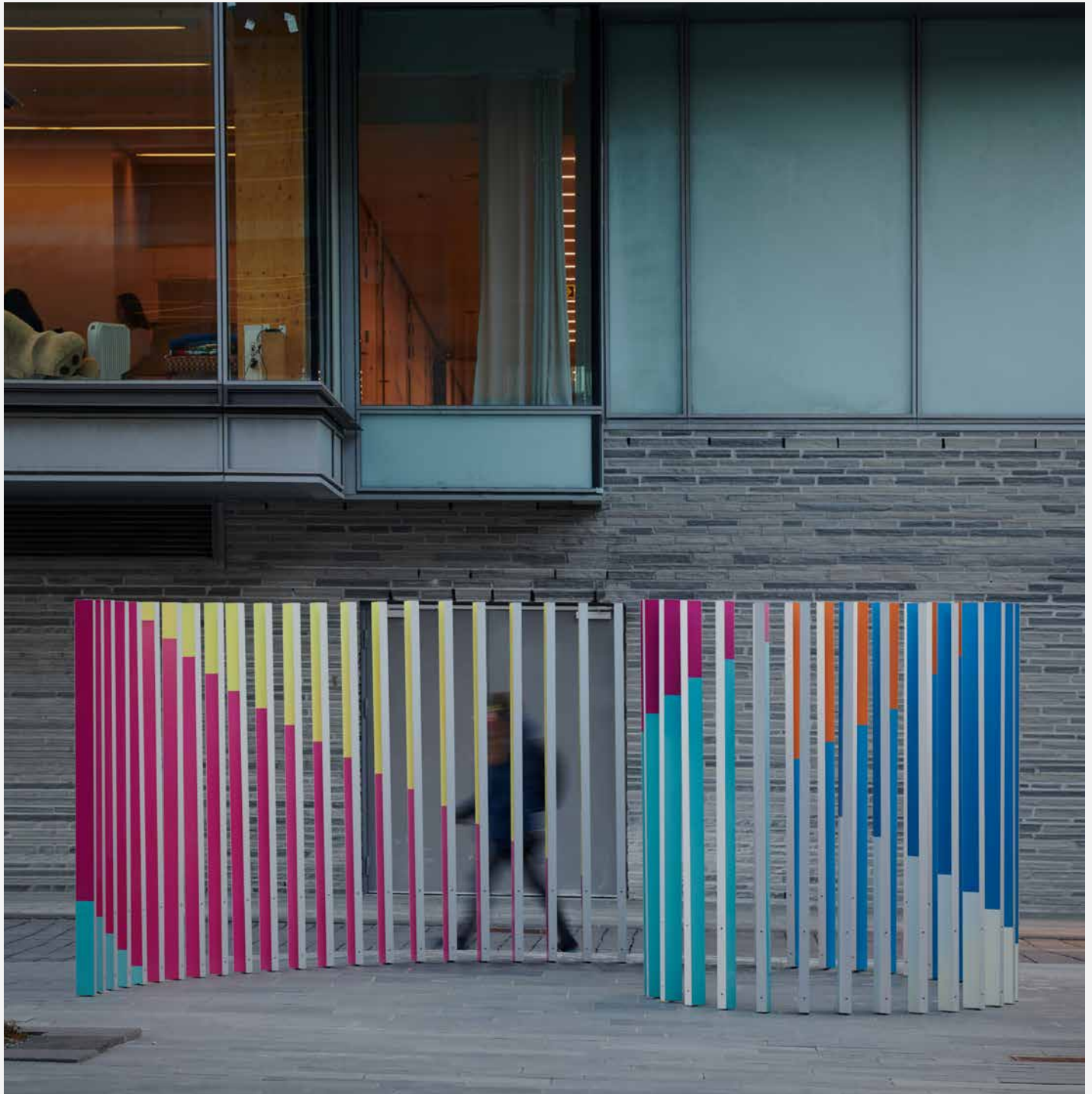
2.3 Nøkkeltall fra årsregnskapet

Tabell 8 viser nøkkeltall basert på informasjon fra del 6, Årsregnskap, for de siste tre årene. Tall er oppført i hele tusen.

	2021	2022	2023	Endring i % 2021-2023
Antall årsverk per 31.12	20,9	21,3	21,4	2,4 %
Bevilgning kostnader post 01*	24 359	25 048	26 247	7,8 %
Bevilgning inntekter post 01	142	145	149	4,9 %
Bevilgning kostnader post 21, prosjekter*	41 242	47 484	53 488	29,7 %
Bevilgning inntekter post 02, prosjekter	32 660	33 342	34 342	5,2 %
Bevilgning post 50	12 500	8 750	12 001	-4,0 %
Bevilgning kap. 325, post 77**	10 000	0	0	
Utnyttelsesgrad driftsresultat post 01	96 %	96 %	94,1 %	-1,9 %
Utnyttelsesgrad post 21	62 %	60,4 %	84 %	35,5 %
Driftsutgifter post 01	23 465	24 037	24 705	5,28 %
Lønnsutgifter post 01	16 465	16 412	16 858	2,38 %
Lønns- og personalkostnader, andel av driftsutgifter	70,2 %	68,3 %	68,2 %	-2,85 %
Lønnskostnader per årsverk	784	771	788	0,5 %
Tilfang av kunstprosjekter	106 610	39 357	13 678	-87,2 %
Kostnader i KORO, samlet	70 723	61 524	78 876	11,5 %

*Bevilgning inklusive overføringer.

**Bevilgning fra regjeringens stimuleringsordning fordelt via KORO's ordninger LOK og LES.

Fibonacci av Edith Lundebrekke står på forplassen utenfor Glasblokkene på Haukeland universitetssjukehus. Skulpturen er en av tre deler som utgjør skulpturgruppen *Sinus*, *Fibonacci* og *Korpus*.
© Edith Lundebrekke / BONO.
Foto: Pål Hoff.

Del 3/6

Aluminium Sculpture no.3 av Sigve Knutson. Knutson er opptatt av hvordan vi forholder oss til tingene vi omgir oss med. Hva er de laget av, hvordan bruker vi dem? © Sigve Knutson / BONO. Foto: Werner Zellien.

Årets aktiviteter og resultater

Kunstner Sigve Knutson (t.v.) bidrar til avduking av sitt eget kunstverk til Nic Waals Institutt i Oslo, realisert gjennom KOROs LES-ordning. Foto: Nora C. Nerdrum.

3.1 Produksjon og finansiering av kunst av høy kvalitet i offentlige rom

I juni 2023 kom stortingsmeldingen *Kunstnarkår* (2022–2023)¹. Meldingen setter som et overordnet mål for kunstnerpolitikken at det skal være gode muligheter til å praktisere som kunstner nasjonalt og internasjonalt. Den slår videre fast at KORO er en sentral oppdragsgiver for kunstnere, men også at de søkbare ordningene som KORO forvalter, er viktige for kunstnerisk aktivitet og utvikling på kunstfeltet. KORO ble etablert i 1977, blant annet som følge av kunstneraksjonen i 1974, og tett kontakt med kunstfeltet og kunstfeltets aktører er helt sentralt i arbeidet med KOROs produksjons- og finansieringsordninger. For å sikre at KOROs arbeidsmetoder holder tritt med kunstfeltet og kunstnernes praksis, holdes det for eksempel jevnlig møter med kunstnerorganisasjonene i Forum for kunst i offentlig rom.² Det er et viktig premiss at KOROs arbeidsmetoder er fleksible og under kontinuerlig utvikling, slik at de holder tritt med kunstfeltet og kunstnernes praksis.

De siste årene har vi stadig oftere sett at byggebransjens målsetning om kostnadseffektive byggeprosjekter utfordrer de kunstneriske prosessene, særlig der det er snakk om tett integrasjon mellom arkitektur og kunst. For KORO er det en viktig oppgave å verne om kunstnerne og kunstnernes arbeid i møte med disse aktørene. I inneværende strategiperiode³ er det et uttalt mål at KORO skal tilby kunstnere og kuratorer gode og forutsigbare arbeidsvilkår. For å opprettholde rollen som attraktiv oppdragsgiver for de kunstnerskapene og kunstverkene vi ønsker å være med på å utvikle, er det en helt sentral forutsetning at vi bidrar til å hegne om kunstnernes og kunstens autonomi i møte med alle interessentene som er involvert i realiseringen av offentlige kunstverk.

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom, og har, gjennom mange tiår, utviklet spisskompetanse på vårt område. KOROs prosjektledere har solid kompetanse innenfor planlegging, organisering, gjennomføring og oppfølging av komplekse prosjekter. Dette muliggjør god og forsvarlig oppfølging av en stor portefølje. Også utviklingen av kuratorrollen har vært et sentralt ledd i dette arbeidet. KOROs ordning for kuratorer i åremål sikrer at kompetansen ivaretas i organisasjonen over tid. Samtidig innhenter KORO ekstern kuratorkompetanse i brorparten av prosjektene for å legge til rette for at nye stemmer kan bidra med kontinuerlig kunstnerisk utforskning på feltet.

Utviklingen av prosjektleder- og kuratorrollen i egne prosjekter er også et viktig ledd i KOROs oppdrag om kunnskapsdeling. Kuratering av kunst i offentlig rom krever spesialkompetanse, og KORO er et helt sentralt ledd i utviklingen av denne praksisen (se også kap. 3.4). Dette kommer ikke minst til uttrykk i forbindelse med Lokalsamfunnsordningen (LOK), der KORO både veileder støttemottakere og bistår kunstnere, kuratorer og kommuner i utviklingen av søknader som ivaretar en bærekraftig modell for kunstproduksjon.

¹ Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår*.

² I forumet inngår Norske Billedkunstnere, Samisk Kunstnerforbund, Norsk Billedhoggerforening, Norske Kunsthåndverkere, Forbundet Frie Fotografer, Norske arkitekters landsforbund, Kritikerlaget og Norsk Kuratorforening.

³ Strategi 2020–2024.

Tabell 9 viser vurdering av måloppnåelse under delmål 1:

Produksjon og finansiering av kunst av høy kvalitet i offentlige rom.

Styringsparameter med resultatmål 3.1.1		Produksjon av kunst i statlige nybygg		
Krav og status	Planlegge, igangsette og gjennomføre oppdrag fra statlige aktører.	Lever		
Kommentar		Prosjektporteføljen er fremdeles preget av omfattende og komplekse prosjekter. Aktiviteten i statlig ordning var gjennomgående høy i 2023, det er god fremdrift i de pågående prosjektene, og flere prosjekter ble ferdigstilt i løpet av året.		
Styringsparameter med resultatmål 3.1.2		Produksjon av kunst i leiebygg og eldre statsbygg (LES).		
Krav og status	Slutføre produksjon av LES 2021/22. Utlyse og igangsette LES 2023/24.	Lever		
Kommentar		Produksjoner fra 2021/22 ble slutført med unntak av ett prosjekt. Ny tildelingsrunde ble utlyst som planlagt, og kuratorene er sammen med KORO's prosjektleder godt i gang med arbeidet. Oppstartsmøter er gjennomført med samtlige mottakere.		
Styringsparameter med resultatmål 3.1.3		Nasjonal utviklingsaktør for kunst i offentlige rom. Utlyse og fordele tilskudd til prosjekter og etablere infrastrukturtiltak i Lokalsamfunnsordningen.		
Krav og status	Gjennomføre samarbeidsprosjekter med lokale og regionale aktører.	Lever		
Kommentar		Gjennom ordningen delte KORO ut 11 mill. kr til tilskuddsmottakere innen det frie feltet og til prosjekter i kommunal og fylkeskommunal regi. I tillegg ble det delt ut midler til ulike kunnskapstiltak. Både tilskuddsmottakere og nye søkere ble fulgt opp fortløpende i løpet av året. KORO's fagfolk deltok på en rekke møter og arrangementer rundt om i landet. I oktober arrangerte vi konferansen Levende by! sammen med Bergen kommune. Nettverk for steds- og byutvikling ble videreutviklet med nye deltakere, og det ble avholdt to nettverksmøter i løpet av året.		

Tabell 10 viser prosjekter under de ulike kunstordningene i 2023.

Type ordning	Nye prosjekter 2023	Prosjekter i arbeid 2023	Ferdigstilt i 2023
Statlig ordning	9	55	11
LES	13	22	9
LOK	48	236	53
Tidligere ordninger	0	11	1
Sum	70	324	74

3.1.1 Produsere kunst i statlige nybygg

Gjennom året har KORO hatt en portefølje på 55 aktive prosjekter innenfor statlig ordning. Ni av disse kom i løpet av 2023. Prosjektporteføljen domineres av oppdrag fra de statlige byggherrene Statsbygg og Forsvarsbygg, men også de statlige foretakene (som f.eks. Sykehusbygg og samferdselssektoren) anmodes om å følge prosentsats av byggekostnadene til kunst i bygg og kan benytte KORO i gjennomføringen av sine kunstprosjekter mot et vederlag.⁴ Etter avslutningen av kunstprosjektene på Nordlandssykehuset i Bodø og Haukeland universitets-sjukehus, er det per i dag bare Stavanger universitetssjukehus som faller innenfor denne kategorien.

Jumana Mannas kunstverk til bygulvet i regjeringskvartalet begynner å ta form. Arbeidet blir gjort sammen med entreprenørfirmaet Agaia på en låve i Lier, før det skal fraktes til regjeringskvartalet og monteres.
© Jumana Manna / BONO.
Foto: Niklas Hart.

Vi er også i gang med et prosjekt for Stortinget. Kunstneren Christine Aspelund arbeider med en skulptur av Anna Rogstad som skal stå på Eidsvolls plass. Prosjektet skulle opprinnelig ferdigstilles i 2024, men er noe forsinket på grunn av sykdom. Ved årsskiftet ble KOROs samarbeidsavtale med Stortinget dessuten utvidet, og to av kuratorene i KOROs kunstseksjon vil fra 2024 delta i Stortingets utvalg for kunstnerisk utsmykking/Kunstutvalget.

Den samiske kunstneren Outi Pieski skal realisere det monumentale verket *AAhka* i A-blokkas inngangsparti i det nye regjeringskvartalet. Her holder hun foredrag på et av seminarene knyttet til nytt nasjonalt minnested etter 22. juli. Foto: Niklas Hart.

Det største prosjektet på statlig ordning er fremdeles kunstprosjektet i det nye regjeringskvartalet. Avsetningen til byggetrinn 1 ble rutinemessig indeksjustert på sensommeren, og har nå en ramme på 100 800 000 kr. Kunstbevilgingen for byggetrinn 2 skal spilles inn i forbindelse med statsbudsjettet for 2025, men arbeidet med planlegging av grep i ute- og innerom er allerede i gang. Prosjektet binder opp store ressurser i alle seksjoner og vil fortsette å gjøre det de neste fem-seks årene. Høsten 2023 ble *Kunstplan versjon 2* godkjent.⁵ Dokumentet redegjør for nye grep, og reflekterer i tillegg arbeidet med kunstsamlingen i regjeringskvartalet på sikt. Planen omtaler blant annet viktigheten av ambisjoner om og forpliktelser til formidling, forskning og systematisk forvaltningsarbeid. Ikke minst er det viktig med en gjennomtenkt strategi for fremtidige utvidelser.

I løpet av året ble også arbeidet med tre av de største kunstprosjektene i regjeringskvartalet påbegynt. Den palestinske kunstneren Jumana Mannas verk *Substitute* skal dekke 800 kvm på Johan Nygaardsvolds plass. Verket består av stein donert fra hele Norge. Våren 2023 startet innhenting av stein fra en rekke kommuner og fylkeskommuner, og på sensommeren begynte arbeidet med å komponere verket i en låve på Lier. Ved årsskiftet 2023/24 er gulvet nesten ferdiglagt; hver stein merkes og pakkes ned, og i løpet av våren skal verket være ferdig flyttet til Oslo sentrum, der det ferdigstilles og avdukes i 2025.

Til A-blokkas inngangsparti, det såkalte pyramiderommet, skal den samiske kunstneren Outi Pieski realisere det monumentale verket *AAhka*. 2023 ble brukt til videreutvikling av Pieskis verk, og i løpet av en intens arbeidsøkt i juni bearbeidet hun sin opprinnelige skisse i tett samarbeid med Statsbygg og Team Urbis. Første kvartal 2024 gjennomføres en samspillsfase med Statsbygg, der det blant annet skal produseres 1:1-modeller av deler av verket.

Også Damla Kilickirans prosjekt *Sites of a Breach, Delays in a Dream; A Surface Half Asleep* (arbeidstittel) ble videreutviklet i løpet av året. Kunstneren har laget ti skulpturelle relieffer som skal integreres i A-blokka mot parken. Kunstneren leverte sine arbeidstegninger rett før jul i 2023, og verket går i produksjon i løpet av 2024. I samtlige av disse prosjektene er det utviklet spesialavtaler med Statsbygg for gjennomføringen av prosjektene.

Parallelt med utviklingen av kunstprosjektet i regjeringskvartalet løper arbeidet med et permanent minneste for 22. juli på Johan Nygaardsvolds plass. Oppdraget fra Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) kom våren 2022, og KORO skal lede arbeidets første fase. Etter en åpen internasjonal prekvalifisering etterfulgt av en lukket konkurranse, skal det kåres et endelig vinnerforslag i 2025. En inkluderende og involverende prosess med rom for reaksjoner og offentlig samtale er en sentral del av oppdraget. I løpet av høsten 2023 ble kunnskapsserien *Memorials and Society: forventninger, forhandlinger og kunstneriske bearbeidelser* lansert (serien omtales nærmere i kap. 3.4). Samtidig ble kunstnere og arkitekter invitert til å delta i en åpen prekvalifisering med frist 1. november. Det kom inn 220 søknader innen fristen, og i begynnelsen av desember møttes juryen for å beslutte hvilke ti kunstnere som går videre til konkurransens første trinn.

Inviterte deltakere til konkurransen om nytt nasjonalt minneste for 22. juli:

- Anna Daniell
- A K Dolven og Cathrine Vigander
- Beate Hølmebakk og Per Tamsen
- Henning Sunde, Hanne Tyrmi og Rainer Stange
- Kjetil Trædal Thorsen, Jorunn Sannes og Sandra Mujinga
- Marianne Heier
- Matias Faldbakken
- Merete Røstad og Jad El Khoury
- Monica Narula, Jeebesh Bagchi og Shuddhabrata Sengupta (Raqs Media Collective)
- Sumayya Vally og Suzanne Lacy

⁴ Kongelig resolusjon. Ordning for utsmykking av statlige bygg. Kulturdepartementet 2.9.1997.

⁵ Etterfølger *Kunststrategi nytt regjeringskvartal* (januar 2021) og *Kunstplan versjon 1* (oktober 2021).

KORO har også et oppdrag om å gjennomføre et kunstprosjekt i forbindelse med bygging av det nye 22. juli-senteret i Høyblokka. Senteret vil ha en sterk fysisk nærhet til minnesteedet, og de to stedene vil på mange måter utfylle hverandre i å forvalte nasjonens minne om 22. juli. Muligheter for sammenheng, samspill og grensesnitt mellom de to prosjektene undersøkes underveis.

KOROs prosjektportefølje for øvrig preges av omfattende enkeltprosjekter. I samtlige var aktiviteten høy gjennom hele 2023. Livsvitenskapsbygget til UiO går mot siste fase, og store prosjekter skal realiseres i løpet av 2024. Det samme gjelder Stavanger universitetssykehus, men både her og på Vikingtidsmuseet i Oslo er ferdigstillelsesdatoen skjøvet frem i tid på grunn av forsinkelser i byggeprosjektene. På tampen av året ble også arbeidet med et stort nytt kunstprosjekt i forbindelse med NTNUs nye campussamling på Gløshaugen påbegynt. Kunstprosjektet har en ramme på 42 800 000 kr.

Juryen for Nasjonalt minneste-
etter 22. juli. Fra venstre:
Marianne Borgen (leder)
Regitze Schäffer Botnen
Hege Maria Eriksson
Nora Ceciliedatter Nerdrum
Fabian Wahl Sandvold
Camille Normont
Ingeborg Hjort
Mohamed Abdi
Trude Schjelderup Iversen
Mathias Danbolt
Lena Fahre
Foto: Niklas Hart.

I alt elleve prosjekter ble avsluttet i året som gikk. På Haukeland universitetssykehus ble siste del av det store kunstprosjektet som har pågått siden 2011, avduket i forbindelse med åpningen av Glasblokkene høsten 2023. Kurator Jørgen Blitzner har stått i spissen for utviklingen av en rekke nyproduserte verk, laget spesielt for stedet og de som oppholder seg her. Utenfor hovedinngangen står de fargerike søylerekkene *Sinus*, *Fibonacci* og *Korpus* av Edith Lundebrekke. I hagene er *Perler* av kunstnerduoen Mari Røysamb og Ole Rosén plassert. Det samme er skulpturgruppen *Invers XI*, *Invers XII* og *Invers XIII* av Petter Hepsø. Den tyske kunstnergruppen Inges Idee har laget de to store og tegneserieaktige skulpturene *Nice To See You*, og ved inngangsområdet blir man møtt av de to kunstverkene til Anne Knutsdatter Wille, på den ene siden *Teorien om alt* og på den andre siden verket *Barn som helter – helter som barn*. I det sistnevnte verket er kunstnerens blyanttegninger forstørret og overført til en lang rekke glassflater ved hovedinngangen og mot svømmehallen. Like innenfor hovedinngangen finner vi de to interaktive vegginstallasjonene *Colour Cloud* av engelske Miriam Sleeman og australske Thomas Sloan, og Ida Carolyn Helland-Hansen har skapt fargerike linoleumsmønstre som fungerer som ledelinjer i gulvet og viser vei til de ulike undervisningsrommene på Sykehuskolen. I et oppholdsrom som brukes til å slappe av, har Bertil Greging brukt en hel vegg til de to figurene i veggmaleriet *Med hodet i Bergen?*.

Bakke til luft (eldstad til Niingen) av Ånond Versto ble laget spesielt for uteområdet til Evenes flystasjon, hvor det er tilgjengelig for menige og befall. Foto: Vegard Kleven.

Den komplekse formasjonen *Bølge, blomst og sammenvevde bånd* av Hilde Hauan Johnsen er laget av bjørkefiner som er lyssatt på baksiden. Slik blir naturen trukket inn i en av de kritiske sonene i Glasblokkene: stedet der de fødende kommer inn. De små marmorskulpturene *Som små* av Håkon Anton Fagerås minner oss på de aller minste og sårbare blant oss.

Et stort kunstprosjekt på Evenes kampflybase i Nordland ble også åpnet i løpet av høsten. Kunstverkene som er laget spesielt for Evenes kampflybase er selvstendige ytringer. Samtidig er de plassert i sosiale soner innenfor en særegen kontekst, og refleksjoner rundt makt, overvåking, naturinngrep og grenser har vært et sentralt omdreiningspunkt for kuratorene Linn Pedersen og Jan Freuchen.

Et annet verk av Ånond Versto på Evenes flystasjon er *Paradokspilene*, som henger i befalsmessa. Foto: Vegard Kleven.

I amfitrappa i foajeen i den såkalte Niingen henger fargerike malerier og skulpturerte linjer av gestikulerende hender på betongveggen. I Ida M. Følling og Markus Li Stensruds kunstverk *DOMESTISISME (Medaljong)* trekkes den kaotiske sivile sfæren inn militærbasens rigide struktur. På fondveggen i den åpne andreetasjen er tre av Hans Ragnar Mathisens kart over Sápmi og Nordkalotten montert. Med sine samiske stedsnavn og fravær av nasjonalgrenser danner verkene *Sápmi*, *Romssa Fylka* og *Davviálbmogat (Indigenius people of the Arctic)* et annet bilde av regionen enn det offisielle norske. I messa har Toril Johannessen produsert en serie silketrykkede kart der informasjon om natur, sivile og militære forhold sammenstilles.

I etasjen under finner vi baren og Ånond Verstos to veggmonterte verk *Paradokspilene*, hvor den arkaiske våpenteknologien pil og bue utstyres med absurde utvidelser og intrikate ornamenter. Et annet verk av Versto finnes utendørs, på naturtomten bak velferdsbygget Niingen. Her står skulpturgruppen *Bakke til luft*, der grovt tilhogde steiner danner en åpen sirkel rundt en bål plass. Mellom og oppå steinene finnes også benker, bronse- og steinskulpturer, og en vedfyrt pizzaovn i gyllen messing. Øverst i to av forlegningene, med panoramisk utsikt over det vernede våtmarksområdet, henger malerier fra Mari Slaattelids serie *Lanterne*.

I maleriene brytes et flytende, horisontalt landskap opp av en teknisk, vertikal konstruksjon, og speiler basens egen plassering og aktivitet. I nye Drammen tinghus ble to verk avduket i løpet av høsten. Sammen med kuratorene Linn Cecilie Ulvin og Marius Dahl har HC Gilje utviklet verket *Skyen*, en fritthengende, dynamisk lysinstallasjon. Verket endrer seg med lysforholdene i rommet og fremstår diskret på dagtid og tydeligere på kveldstid, når innelyset er dempet og det er mørkt ute. Til plassen utenfor inngangspartiet til Drammen tinghus har Germain Ngoma laget skulpturen *Prosess*, som består av modulbaserte, omskiftende materialer bygget opp rundt en indre kjerne av stål. Bruk av papir og bøker gir assosiasjoner til lovverket, mens den støpte epoksyens transparens er inspirert av Drammenselva like ved. En større naturstein montert på toppen gir verket tyngde.

På tampen av året ble utstillingen *Kunst som straff* åpnet på Kunstnernes Hus. Utstillingen markerer avslutningen på prosjektet Agder Kunstakademi, en kunsthøgskole i Agder fengsel avd. Froland, basert på eksperimentering og fri tenking. Kunsthøgskolen var initiert av kuratorene Kristine Jærn Pilgaard og Thora Dolven Balke, og tilbød kunstutdanning for fengselets innsatte (se også kap. 1, leders beretning). *Kunst som straff* ble vist fra 24.11.2023 til 28.1.2024, og ble besøkt av ca. 1350 personer. Det ble holdt to fagseminarer i løpet av utstillingsperioden.

En viktig betingelse for KORO's arbeid med kunstproduksjon i både store og små prosjekter, er smidige rutiner og et godt prosjektrammeverk. KORO arbeider kontinuerlig med å utvikle treffsikre gjennomføringsmodeller, og er blant annet i gang med å utforme en prosjekthåndbok for gjennomføring av prosjekter i statlig ordning.

I 2023 kom det ingen nye oppdrag om forprosjekter. Forprosjektene er ment å sikre kunsthøgskolelig involvering før byggeprosjektene er ferdig prosjektert og mulighetsrommet for integrering av kunst innskrenkes. At forprosjektene uteble i året som gikk, viser at det må legges enda mer innsats i å øke bevisstheten hos byggherre om fordelene ved tidlig oppstart. Kunstprosjektet ved ambassaden i Tokyo er et godt eksempel på dette. Hovedprosjektet er nå i gang, men takket være at KORO kom tidlig inn i prosessen allerede i 2021, ble steder for kunst utpekt og sikret før arkitektene avsluttet sitt forprosjekt.

Tabell 11 viser omfanget av tildelte prosjekter per år (2013–2023).

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Statsbygg	13	14	8	13	8	8	6	5	11	14	6
Forsvarsbygg	7	5	1	3			1	2	1	3	3
KUD				1							
Helseforetak			1			1					
Stortinget			1	1				2			
Andre prosjekter						2					
Sum antall	20	19	11	18	8	11	7	9	12	17	9
Kunstabudsjett	29,96 mill. kr	33,51 mill. kr	10,57 mill. kr	14,43 mill. kr	13,13 mill. kr	90,18 mill. kr	13,4 mill. kr	15,89 mill. kr	106,6 mill. kr	24,85 mill. kr	13,7 mill. kr

Tilfanget av nye tildelte prosjekter per år vil variere med tidspunkt for store enkeltprosjekter som UiO Livsvitenskap, Nytt regjeringskvartal, Vikingtidsmuseet og andre. Siden slike prosjekter kan være mangeårige, reflekterer ikke tabellen omfanget av aktive prosjekter i KORO.

I 2024 forventer KORO >90 mill. kr. i nye tildelte prosjekter fra Statsbygg alene.

3.1.2 Produksjon av kunst i leiebygg og eldre statsbygg (LES)

Tildelingsrunde 13 for budsjettårene 2022/2023 ble påbegynt i januar 2023. Alle statlige virksomheter kan søke om å få kunst gjennom LES, og av 17 søknader som kom inn innen søknadsfristen 15. mars 2023, ble 13 steder valgt av de tre eksterne kuratorene Kjersti Solbakken, Halvor Rønning og Liisa-Rávná Finbog i tett samarbeid med KOROs prosjektleder. Arbeidet med prosjektene ble påbegynt umiddelbart og vil pågå det neste året. Også denne gangen ble det gitt tilsagn til noen flere søkere enn normalt; det gjenstår fremdeles verk som ble kjøpt inn i forbindelse med regjeringens kompensasjons- og stimuleringspakke under koronapandemien, og dette gir større fleksibilitet i et ellers begrenset budsjett.

Ny LES-komité ble oppnevnt høsten 2023. Komiteen skal jobbe med å finne kunstverk til steder over hele Norge. Fra venstre: Halvor Rønning, Liisa-Rávná Finbog, prosjektleder for LES Anna Katharina Haukeland, og Kjersti Solbakken.
Foto: Niklas Hart.

I løpet av året ble også flere av de gjenværende prosjektene fra tildelingsrunde 12 for budsjettårene 2020/21 ferdigstilt. Petrit Halilaj og Álvaro Urbanos *Forget-me-not* ble montert på Nobels Fredssenter i mai 2023. Verket er en permanent installasjon, og etter en lengre rehabilitering av Nobels Fredssenter, er det nå tilgjengelig for alle. Litt senere i mai fikk publikum se Jone Kvies *Stellar Core II* og *Lunar body (event)* i forbindelse med gjenåpningen av Filmens hus, og i august ble den organiske aluminiumsskulpturen *Aluminium Sculpture no. 3* av Sigve Knutson avduket rett foran inngangspartiet til Nic Waals Institutt. Ved årsskiftet 2023/24 gjenstod kun Liv Bugges prosjekt på Diamanten skole for elever med døvblindhet fra denne runden.

Dette er LES

Statlige virksomheter som holder til i leiebygg eller eldre bygninger, kan søke om kunst fra KOROs LES-ordning. Hvert prosjekt tilpasses virksomheten og arkitekturen kunsten skal inngå i, og det gjennomføres både bygningsintegrerte prosjekter og innkjøp av eksisterende kunst.

Tabell 12 viser en oversikt over tildelingsrunde 11-13 med noen nøkkeltall.

Tildelingsrunde	Budsjettår	Søkere	Antall tildelinger	Budsjett-ramme	Finansiering
12	2020/2021	30	20	6 mill. kr	Post 21
13	2022/2023	17	13	6 mill. kr	Post 21

Forget-me-not (2023) av Petrit Halilaj og Álvaro Urbano, Nobels Fredssenter i Oslo. Foto: Werner Zellien.

3.1.3 Finansiere og produsere kunst til lokalsamfunn (LOK)

ACT er et omfattende kunstprosjekt i flere deler, hvor kunstner Marianne Heier undersøker norsk rettsapparat og lovgivning. Et seminar støttet av KOROs lokalsamfunnsordning (LOK) ble avholdt i Gamle festsal på juridisk fakultet i Oslo. Foto: Nora C. Nerdrum.

I 2023 hadde Lokalsamfunnsordningen en samlet økonomisk ramme på 11 millioner kroner. For første gang ble det arrangert et digitalt informasjonsmøte om ordningen i januar, et tiltak vi fikk mange positive tilbakemeldinger på. 209 søknader kom innen søknadsfristen 1. februar, av disse fikk 48 kunstprosjekter tildelt støtte. Ni av disse igjen var ulike kompetanse- og kunnskapsutviklingsprosjekter. Geografisk fordelte tildelingene seg på 11 fylker og 30 kommuner. Halvparten av midlene gikk til prosjekter i regi av kommuner og fylkeskommuner, og den andre halvparten til kunstnere og kuratorer i det frie kunstfeltet.

Søknadene til årets søknadsrunde ble behandlet av to utvalg. Karolin Tampere, Elise Cosme da Silva Hoedemakers, Bo Krister Wallström, Moa Björnson og Truls Ramberg vurderte søknadene fra kommuner og fylkeskommuner, mens Bo Krister Wallström, Truls Ramberg, Ana María Bresciani, Elina Waage Mikalsen og Nora Adwan vurderte søknadene fra kunstnere og kuratorer.

KORO tilbyr også produksjonsstøtte til kunstnere og kuratorer gjennom LOK-ordningen, og i løpet av året ble følgende prosjekter fulgt opp:

10 år på Heidal skule – dokumentar (Kjersti Myrehagen)

10 år på Heidal skule er et tiårig kunstprosjekt, der en skoleklasse får følge med ti forskjellige kunstnere gjennom hele grunnskoleløpet. KORO har tidligere støttet prosjektet gjennom LOK-ordningen. I 2022 fikk filmskaper Kjersti Myrehagen LOK-midler til å lage en dokumentarfilm om kunstprosjektet. KORO bistår kunstneren i arbeidet.

ACT II (Marianne Heier)

Marianne Heiers kunstprosjekt består av en juridisk prosess der saken til statsløse i Norge prøves gjennom det norske rettsapparatet. Hensikten er å belyse loven som plastisk materiale i stadig endring og demokratiet som pågående drama. Grunnlaget for prosjektet er også FNs Statsløskonvensjon, ratifisert av Norge i 1956, men ennå ikke iverksatt i norsk rettspraksis. Prosjektet har fått støtte fra LOK-ordningen i 2022 og 2023. Et åpent dagsseminar med performativ tale, i samarbeid med NOAS og UiO, ble gjennomført i Gamle festsal (Domus Academica) 25. april.

Losæter (Jad El Khoury/TrAP)

Jad El Khoury søkte støtte til å skape en tekstilinstallasjon på Statens vegvesens luftetårn i Bjørvika. Installasjonen skulle fremheve kontrastene mellom Losæter hage, en liten park ved foten av tårnene, og de vertikale luftetårnene i grå betong. Prosjektet bygger på liknende arbeider El Khoury har gjennomført i krigsherjede områder i Beirut og Syria. Hensikten var å løfte frem parken som et sted for helbredelse. Statens vegvesen avsto kunstnerens søknad om bruk av tårnene, og kunstneren er invitert til å utvikle et nytt prosjekt i samarbeid med KORO.

LOK-ordningen retter seg mot to ulike deler av kunstfeltet. En evaluering av LOK-ordningens virkeområder og nedslagsfelt ble påbegynt i 2023 og slutføres i 2024.

Dette er LOK

Lokalsamfunnsordningen (LOK) gir støtte til produksjon og formidling av kunstprosjekter i offentlige rom. Ordningen har som formål å stimulere til produksjon og utvikling innen fagfeltet lokalt og regionalt. I 2023 var det satt av 11 millioner til prosjektstøtte.

Tabell 13 viser antall tildelinger per fylke.

LOK	2022	2023
Annet	2	3
Agder	2	2
Innlandet	3	2
Møre og Romsdal	2	3
Nordland	5	3
Oslo	15	10
Rogaland	1	1
Vestfold og Telemark	1	0
Troms og Finnmark	8	8
Trøndelag	4	4
Vestland	4	5
Viken	2	7
Totalt	49	48

3.1.4 Være nasjonal utviklingsaktør for kunst i lokalsamfunn

KOROs fagfolk har gjennom 2023 bidratt på konferanser og andre fagarrangementer knyttet til utvikling av kunst i offentlige rom i lokalmiljøer. I tillegg er vi ukentlig i kontakt med aktører fra feltet og gir råd, veiledning og innspill til utvikling av kunstprosjekter i offentlige rom.

25.-27. oktober ble konferansen *Levende by!* avholdt i Bergen. Konferansen var et samarbeid mellom KORO og Bergen kommune v/ Utviklingsprogram for Dokken og Seksjon for kunst- og kulturutvikling. Målet var tettere samhandling mellom eiendomsutviklere, kommuner og kunst- og kulturaktører. Mer enn 250 konferansedeltakere fra hele landet møttes til foredrag, panelsamtaler og parallellsesjoner ledet av nasjonale og internasjonale fagpersoner.

Kunstprosjekter knyttet til by- og stedsutvikling har vært et satsningsområde for KORO gjennom flere år, og det er en økende interesse for denne type kunstprosjekter hos kommuner, fylkeskommuner, kunstnere og sivilsamfunnsaktører. Høsten 2022 ble flere av disse aktørene invitert inn i et nytt nettverk for kunst i by- og stedsutvikling, som møtes to ganger i året i regi av KORO. Seminaret i Bergen var et ledd i dette arbeidet.

Indigo Kid # 1–3
av Thomas Bremerstent,
laget for Norges grønne
fagskole – Veia (Moelv).
Foto: Werner Zellien.

3.2 Bred og aktiv formidling

KOROs kommunikasjon og formidling skal øke interessen for og kunnskapen om kunst i offentlige inne- og uterom over hele landet. Gjennom digitale medier, omvisninger, utstillinger, arrangementer og andre tiltak skal vi gjøre kunsten relevant, synlig og meningsfull for alle.

Like viktig som å skape engasjement og eierskap til pågående kunstprosjekter, er å løfte frem og aktualisere eksisterende verk fra samlingen. Å informere om søkbare ordninger (LOK og LES) og andre tjenester for aktører i kunstfeltet er også en viktig del av KOROs formidlingsarbeid.

Formidling av en desentralisert samling med kunst over hele landet må ha hovedvekten på digitale kanaler. Vi publiserer kontinuerlig prosjektttekster, kunstnerintervjuer og nyhetssaker på våre nettsider. Formidlingsfilmer gir innblikk i kreative prosesser, produksjon og vedlikehold av kunstverk. Podkasten *VerkSted* når lyttere over hele landet. Jevnlige nyhetsbrev holder både kunstfeltet, medieoffentligheten og publikum orientert om KOROs aktiviteter.

Samtidig er den stedlige forankringen og formidlingen avgjørende for å lykkes i samarbeidet med myndigheter, mottakere, fagmiljø og publikum. I 2023 har det vært lagt særlig vekt på forankring og formidling av kunstprosjektene til nytt regjeringsskvarter og forprosjektet til permanent minneste for 22. juli; to av KOROs største prosjekter noensinne. Vår erfaring er at jo bedre vi jobber med mottakere og andre berørte grupper, enten det er små eller store prosjekter, jo større begeistring og eierskap klarer vi å skape.

Perler av Mari Røysamb og Ole Rosén
i en av hagene til Glasblokkene,
Haukeland universitetssjukehus.
Bildet viser to av totalt elleve perler.
Foto: Pål Hoff.

Tabell 14 viser vurdering av måloppnåelse under delmål 2:

Bred og aktiv formidling av kunst i offentlige rom.

Referansetiltildelingsbrev	Resultatmål 2023	Vurdering/oppnåelse	
Styringsparameter med resultatmål 3.2.1	Formidling av kunst i pågående prosjekter og kunst fra samlingen/eldre verk		
Krav og status	Videreutvikle stedlig og digital formidling som fremmer kunnskap, opplevelse og medeierskap til kunsten for et bredt publikum og ulike målgrupper.	Lever	
Kommentar	På grunn av utskiftning i staben har det vært begrenset bemanning i Seksjon for formidling og kommunikasjon også store deler av 2023. Likevel har KORO opprettholdt et jevnt og høyt aktivitetsnivå for kommunikasjon og formidling av aktiviteter og kunstprosjekter.		
Styringsparameter med resultatmål 3.2.2	Kommunikasjon om KORO og KORO's virkeområder mot stor-samfunnet, fagfeltet og medieoffentligheten		
Krav og status	Videreutvikle inkluderende kommunikasjon på nettsiden og i sosiale medier, samt videreutvikle arbeidet mot medieoffentligheten for kunstprosjekter over hele landet.	Delvis levert	
Kommentar	Vi har formidlet KORO's nye prosjekter på hjemmesiden og i sosiale medier. Det sendes jevnlig ut nyhetsbrev og pressemeldinger, først og fremst i de største prosjektene. I 2024 skal det etableres en egen landingsside for pressen på koro.no, for å nå enda bedre ut til medieoffentligheten.		
KORO har jobbet godt med måloppnåelse i 2023, og har som ambisjon å bli enda mer synlig og tilgjengelig for aktører i feltet og publikum over hele landet.			

3.2.1 Formidling av kunst i pågående prosjekter og kunst fra samlingen / eldre verk

Alle KORO's prosjekter i statlig ordning, eksterne prosjekter og prosjekter innenfor LES-ordningen presenteres på nettsiden med utfyllende formidlingstekst og profesjonelle foto. Også skilting av kunstverkene på stedet er en del av grunnformidlingen. Noen prosjekter har budsjetter der det er mulig å gjøre større grep utover grunnformidlingen, som filmer, intervjuer eller arrangementer på stedet. Vi lager også foldere som kan deles ut på stedet der det er mulig og hensiktsmessig. Der det er naturlig blir prosjektene presentert på engelsk, samisk og/eller kvensk.

Lokalsamfunnsordningen (LOK), med utlysning og søknadsfrist en gang i året, blir også bredt kommunisert, gjennom nettsider, nyhetsbrev og annonsering i media. I januar 2023 holdt KORO for første gang et åpent informasjonsmøte på Zoom, der rundt 70-80 potensielle søkere fikk informasjon og anledning til å stille spørsmål. Alle prosjektene som mottok tilskudd, ble offentliggjort i en utfyllende nyhetssak på koro.no. Offentliggjøringen ble koordinert med Kultur- og likestillingsdepartementet.

Den viktigste formidlings- og kommunikasjonsplattformen for KORO er nettsiden koro.no, fulgt av sosiale medier og nyhetsbrev. Nettsiden blir oppdatert jevnlig med aktuelle saker fra KORO's virke, for eksempel om hvordan KORO's kuratorer arbeider, konservering av kunstverk, åpning av prosjekter eller kunstnerintervjuer. Prosjektsidene til de pågående kunstprosjektene holdes jevnlig oppdatert med aktuell informasjon.

Nyhetsbrev sendes ut to til tre ganger i måneden med utlysninger, nyhetssaker, formidling av ferdige kunstprosjekter og annet. Sosiale medier brukes aktivt til formidling og kommunikasjon av KORO's virksomhet og aktiviteter. Presentasjon av enkeltverk har markert seg som en populær måte å løfte frem kunstverk i offentlige rom på. Dette gjelder både nye og eldre verk.

Tabell 15 viser antall følgere i sosiale medier 2020-2023.

	2020	2021	2022	2023
Instagram	10 030	10 780	11 373	12 210
Facebook	7765	8475	9258	9949

Blant følgerne på Instagram er det 70,5 % kvinner og 29,5 % menn. Fordelingen på Facebook viser en enda sterkere representasjon av kvinner; hele 74 % mot 26 % menn. Rundt en tredjedel av følgerne på sosiale medier holder til i Oslo og omegn. KORO arbeider med å nå demografisk jevnere og bredere ut.

Formidling på mottakerstedet

Forankring og formidling på mottakerstedet er viktig for at mottaker av kunsten og publikum skal føle medeierskap og ha et engasjement for kunsten de møter. Det jobbes systematisk med deling av KORO's innhold til dem som har kunsten hos seg. I tillegg til skilting og annen grunnformidling kan KORO gjennomføre ulike arrangementer, som for eksempel markeringer for ferdigstilte prosjekter sammen med mottakerinstitusjonen.

I mai inviterte KORO og Nobels Fredssenter til kunstnersamtale i forbindelse med et ferdigstilt LES-prosjekt. Kunstnerne Petrit Halilaj og Álvaro Urbano stilte til samtale med Ragna Nordenborg, og inviterte gjester fikk også se det ferdige kunstverket *Forget-me-not*. Fredssenteret var på dette tidspunktet stengt for ombygging, og arrangementet måtte derfor være lukket og kun for en mindre gruppe inviterte gjester.

I forbindelse med ferdigstillingen av Drammen tinghus ble det holdt en egen, offisiell åpning av kunsten til det nye bygget 14. desember 2023. Arrangementet ble innledet av sorensskriver i Buskerud tingrett, Liv Synnøve Taraldsrud, mens kuratorene Marius Dahl og Linn Cecilie Ulvin fortalte om prosjektet og ga publikum en omvisning. Kunstnerne Germain Ngoma og HC Gilje, som har skapt verk spesielt til det nye tinghuset, var også til stede og tilgjengelige for spørsmål.

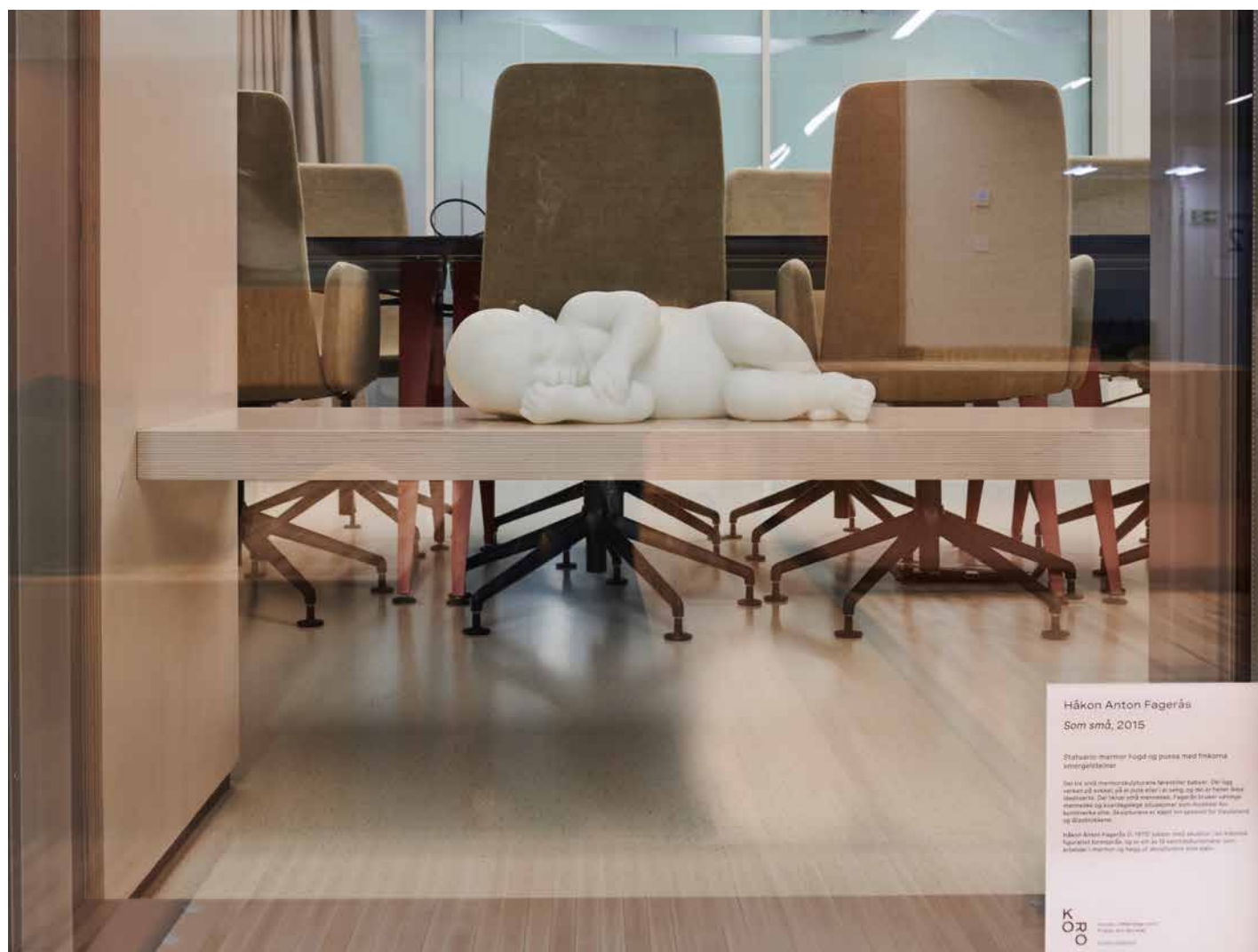
KORO deltok også på Oslo kulturnatt i september. I samarbeid med Statsbygg ble infosenteret vis-à-vis byggeplassen i regjeringskvartalet åpnet for publikum. Tre kortere foredrag om kunstprosjekter knyttet til regjeringskvartalet og visning av KORO's formidlingsfilmer om samme tema ble vist gjennom kvelden. Anslagsvis 100 personer var innom.

Utover høsten fortsatte samarbeidet med Statsbygg i serien *Kunstkvarteret*, med fire presentasjoner av aktuelle kunstverk til regjeringskvartalet, også i infosenteret.

Formidling til barn og unge

I desember 2023 var det offisiell åpning av Glasblokkene, den nye barne-, ungdoms- og kvinneklinikken til Haukeland universitetssjukehus i Bergen. Dette er et av KORO's eksterne prosjekter og har pågått i over ti år, der et tyvetalls kunstnere har bidratt med verk til inne- og uterom ved den nye klinikken. Alle kunstverkene er utført med tanke på de unge pasientene og deres familier. Skilttekstene reflekterer dette med at de i hovedsak er skrevet i et inkluderende språk som skal være med på å vekke barn og unges nysgjerrighet og fantasi, og samtidig kunne fungere for et voksent publikum. Alle tekster er på nynorsk, som er normen på sykehuset for øvrig. KORO hadde en markering av dette langvarige prosjektet med omvisninger i kunsten for ansatte ved sykehuset i januar 2024.

Den ene av de tre marmor-skulpturene *Som små* av Håkon Anton Fagerås. Skulpturene likner sovende babyer og er synlige gjennom glassvinduer på ellers låste møterom. © Håkon Anton Fagerås / BONO.
Foto: Pål Hoff.

Forankring og medvirkning hos mottakerstedene

KORO arbeider systematisk med forankring og medvirkning hos mottakerstedene. Forankring innebærer å formidle prosjektbeslutninger til mottakermiljøene slik at de får eierskap til dem. Medvirkning innebærer at utvalgte grupper blir invitert inn i arbeidet med deler av et kunstprosjekt fordi KORO mener at deres stemmer er viktige. Forankring og medvirkning er særlig viktig når det gjelder de største kunstprosjektene. Dette har vi sett tydelig i arbeidet med det nye regjeringskvartalet og det nye nasjonale minnesteet for 22. juli, nærmere omtalt både i leders beretning og kap. 3.1. Oppdragsbrevet til dette prosjektet legger særlig vekt på forankring og medvirkning. KORO har hatt jevnlig møter med etterlatte og overlevende, Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli, AUF, departementer, ansatte og naboer. I tillegg gir kunnskapsserien *Memorials and Society* rom for kunst- og minnefaglig samtale, der offentligheten kan møte KORO og andre relevante aktører.

Formidling av eldre kunstverk i KORO's samling

Et viktig arbeid for KORO er å revitalisere eksisterende kunstverk i samlingen. Aktualisering skjer både gjennom rekuratering og/eller ved å løfte frem eldre verk i ulike former for formidling. Et fint eksempel på hvordan eldre verk fikk aktualitet igjen, var utlånet av KORO-verk fra lageret til NRK-serien *Makta*, der Ann Rasmussens tekstilarbeid *Mot lyset* (1993) fikk en sentral rolle på statsministerens kontor og møterom. KORO's nyhetssak på koro.no vakte begeistring og ble blant annet plukket opp av NRK Sørlandet.

Et annet initiativ var en formidlingsfilm og intervju med og om Irma Salo Jæger, som ble publisert i desember. Kunstverket *I flokk letter fuglene* ble på 1980-tallet laget til Statens kontorbygg på Høfden i Oslo, og etter noen år på KORO's lager inngår verket nå i kunstplanen for det nye regjeringskvartalet.

Arbeidet med en formidlingsfilm om Britta Marakatt-Labbas monumentale tekstilarbeid *Historjá* og et eldre tekstilarbeid, *Uten tittel*, ble påbegynt like før jul. Dette ble gjort i forbindelse med at disse to verkene skulle tilstandsvurderes av konservator før utlån til Nasjonalmuseets store utstilling om Marakatt-Labba i 2024. Filmen tekstes i både nordsamisk og norsk versjon og publiseres like før åpningen av utstillingen.

KORO lånte ut flere kunstverk til NRKs serie *Makta*. Spesielt tekstilarbeidet *Mot lyset* (1993) av Ann Rasmussen fikk mye eksponering på skjermen. Her skimtes det bak «Gro Harlem Brundtland» på statsministerens kontor.
© Ann Rasmussen / BONO.
Foto: © Motlys, Erika Hebbert.

I enkelte nye prosjekter velger KORO å innlemme eldre, eksisterende verk i kunstprosjektet. Dette er en god anledning til å oppdatere informasjon, få nye og bedre foto, og ikke minst skrive nye formidlingstekster om verkene. Hans Strøm-huset ved Høgskulen i Volda er et eksempel på dette. De fem silketrykkene av Matteo Rosa kom fra KORO's kunstlager og har fått nynorsk tekst og oppdaterte foto. Det ble også produsert en enkel folder med bilder og tekst om kunsten, som ble lagt ut på skrivebordene til alle ansatte i bygget.

Podkast

KOROs podkast *VerkSted* ble videreført med en tredje sesong som hadde premiere i august. Seks episoder ble spilt inn våren og tidlig sommer hos Feelgood med Kåre Magnus Bergh som programleder. I forarbeidet med podkasten har målgruppe-tenkning og mangfold vært viktige prinsipp for valg av gjester. Inviterte kunstnere og utvalgte verk representere ulik geografisk beliggenhet, samt balansert kjønnsfordeling, alder, materiale og uttrykk. Sesong 3 fremhevet også en del kunstverk som ikke er så enkelt tilgjengelige for publikum, for eksempel Frølageret på Svalbard, ett av verkene til Forsvarets nye kampflybase på Evenes, og det LOK-støttede prosjektet *10 år på Heidal skule*. Totalt har de tre sesongene nådd 22 500 lyttere. *VerkSted* skal videreføres med en sesong i 2024, med en bevisst markedsføring for å nå enda flere lyttere.

Podkasten er et grep for å revitalisere eldre kunstprosjekter. Et eksempel er Hilde Skancke Pedersens store verk *Luottat – Spor* til Plenumssalen i Sametinget fra 2000. Podkastene produseres med ambisjon om lang levetid, slik at de kan knyttes til formidlingen av enkeltverk i lang tid fremover.

Det ble i tillegg produsert en podkastepisode spesielt for *Kunst som straff*, Agder Kunstakademis avgangsutstilling på Kunstnernes Hus. Kåre Magnus Bergh var programleder og intervjuet innsatte og ansatte i fengselet om Agder Kunstakademi: en treårig kunstutdanning og KOROs kunstprosjekt til Agder fengsel. Episoden var en del av utstillingen fra november til januar.

Ahmed Umar var en av gjestene i podkasten *VerkSted*, med Kåre Magnus Bergh som programleder. Han snakket blant annet om verks-serien *Glowing Phalanges*, som KORO har kjøpt inn 15 skulpturer fra. De skal inngå som en del av kunsten til nytt regjeringskvartal.
Foto: Kåre Magnus Bergh.

3.2.2 Kommunikasjon om KORO og KORO's virkeområder mot storsamfunnet, fagfeltet og medieoffentligheten

Nettsidene, nyhetsbrev og sosiale medier er KORO's viktigste kommunikasjonskanaler. Her når vi våre kjernemålgrupper; kunstfeltet, publikum, mottakerinstitusjoner og myndigheter.

Nettsidene er en viktig kilde for kunnskapsdeling ikke bare om KORO's virksomhet, men også om arbeid med kunst i offentlige rom generelt. Her finnes for eksempel informasjon om tilskuddsordninger, kurs, oppdrag som kurator, råd om forvaltning og vedlikehold av kunst, med mer.

KORO's arbeid med presse og media er viktig for å nå bredt ut i offentligheten. Gjennom media kan vi informere, formidle og skape engasjement rundt store og små prosjekter av betydning for fagfelt og lokalmiljø. Medieoffentligheten er også en viktig arena for debatt og kritikk.

Tabell 16 viser antall sidevisninger og besøkende på KORO's nettsider 2020–2023.

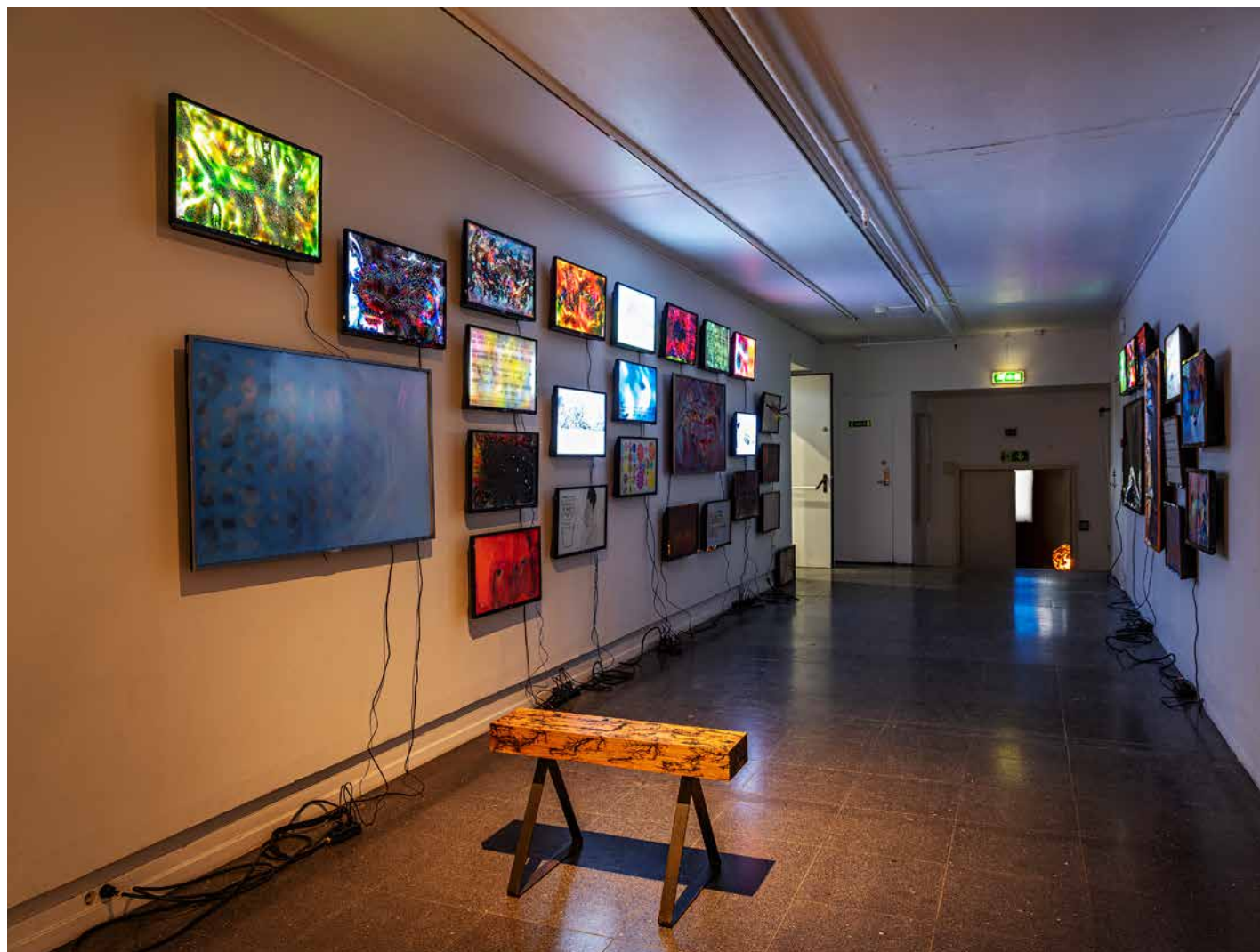
	2020	2021	2022	2023
Sidevisninger	251 301	226 827	234 477	275 412
Gjennomsnittlig tidsbruk per økt	01:58	01:21	01:23	1:53
Besøkende på nettsiden	71 278	75 020	81 829	94 338

På nettsidene har vi en overvekt av kvinnelige lesere: 56 % mot 44 % menn. Det er en relativt jevn aldersfordeling, der 60 % av de besøkende er mellom 25 og 54 år gamle.

Presse og media

Det har i 2023 primært vært i forbindelse med de større kunstprosjektene, herunder regjeringskvartalet, at KORO har sendt ut pressemeldinger og fulgt opp journalister og kritikere. Spesielt oppstarten av Minnstedtsarbeidet ble bredt kommunisert, med internasjonal utlysning og annonsering. Utlysningen ble dekket med et større oppslag i Aftenposten og et i Kunstkritikk. I tillegg ble det skrevet saker i Aftenposten og Klassekampen om søkerlisten. Utlysningen ble annonsert internasjonalt gjennom e-flux og Mousse, og nasjonalt gjennom Kunstkritikk, Billedkunst, Blikk, Samefolket, Morgenbladet og Klassekampen, samt i sosiale medier. I tillegg delte kunstnerorganisasjonene NBK, NK og Norsk Billedhoggerforening utlysningen i sine nyhetsbrev og sosiale medier. Det kom inn 220 søknader med sterke nasjonale og internasjonale kandidater.

Tidlig på våren 2023 ble det sendt ut en invitasjon til alle landets kommuner om å bidra med stein til Jumana Mannas store kunstprosjekt for bygulvet i regjeringskvartalet, *Substitute*. Saken fikk et større oppslag i Aftenposten, og nærmere femti nyhetssaker fra mange av landets lokalaviser har blitt publisert gjennom året, med i all hovedsak positive vinklinger på hjemkommunens bidrag til dette unike kunstprosjektet og det nye regjeringskvartalet.

Fra *Kunst som straff*, avgangsutstillingen for Agder Kunstakademi. Utstillingen fylte hele første etasje på Kunstnernes Hus i Oslo, og markerte avslutningen på kunstprosjektet i Agder fengsel. Foto: Vegard Kleven.

Utstillingen *Kunst som straff* på Kunstnernes Hus fikk mye medieomtale også i den kunstfaglige pressen gjennom hele utstillingsperioden.

I 2024 skal KORO styrke arbeidet opp mot presse og media, blant annet med å gjøre pressemeldinger og høyoppløste foto enda mer tilgjengelig ved å etablere en egen landingsside for pressen (norsk, engelsk) på koro.no. Da vil vi lettere kunne nå både riks- og lokalmedia, samt nå bedre ut internasjonalt om de største prosjektene.

Bevisst bruk av språk

KORO er opptatt av å sikre et godt og tydelig språk i kommunikasjon med mottakere, samarbeidspartnere og det generelle publikum. Det kunstfaglige feltet kan være preget av spesialisert terminologi, og vi er derfor opptatt av å kommunisere direkte og forståelig om kunsten og virksomheten.

KOROs formidling foregår i all hovedsak på bokmål eller nynorsk. Vi arbeider for å oppnå språklovens krav om 25 % nynorsk (se kap. 4.2). Vi har mål om egne uker for nynorsk i sosiale medier, og om minst én nyhetssak på nettsiden i måneden. Hvert fjerde nye kunstprosjekt skal i sin helhet formidles på nynorsk.

I 2023 utarbeidet KORO en egen plan for bruk av samisk i formidlingen. Enkelte nyhetssaker og kunstprosjekter er allerede omtalt på samisk på nettsidene våre, og i løpet av 2024 skal alle prosjekter som realiseres i samiske områder og/eller er laget av samiske kunstnere, få samisk formidlingstekst.

Noen av de større prosjektene våre har informasjon på engelsk. I forbindelse med flyttingen av verket *Grass Roots Square* fra regjeringskvartalet i påvente av konservering og nymontering, har stedet der verket sto fått et midlertidig skilt på engelsk, nynorsk og nordsamisk.

Skyen av HC Gilje er et fritthengende og dynamisk kunstverk til nye Drammen tinghus.
Foto: Niklas Hart.

3.3 God forvaltning av kunst i offentlige rom

KORO forvalter i dag 8551 kunstverk fordelt på 1048 visningssteder. En liten forvaltningsseksjon med ansvar for en stor desentralisert samling vil oppleve at oppgavene har strukturelle utfordringer. KORO kan likevel vise til gode resultater på forvaltningsområdet og høy måloppnåelse innenfor dagens rammer: Kontakten med bruker-institusjonene blir forbedret fortløpende, og dokumentasjonen av både eldre og nye verk i basen er vesentlig styrket. Forvaltningsseksjonen har også viktige funksjoner i nyproduksjoner, ikke minst i kunstprosjektet for nytt regjeringsskval, der gjenbruk av eksisterende kunst i departementene er en sentralt element.

Tabell 17 viser vurdering av måloppnåelse under delmål 3: God forvaltning av kunst i offentlige rom.

Styringsparameter med resultatmål 3.3.1	Forvaltning av KOROs kunstsamling og andre verk på oppdrag fra statlige aktører		
Krav og status	Registrere, dokumentere og tilgjengeliggjøre kunstens tilblivelse, plassering, tilstand, istandsettelse og utlån. Rådgivning om forbyggende konservering og behandlinger. Befaringer. Drift av kunstsamlingen.	Levert	
Kommentar	Fortløpende registrering og dokumentasjon av nye verk, samt konserveringsfaglig rådgivning opp mot kunstproduksjoner. Etterslep på registrering i den eldre delen av samlingen er hentet inn i 2023. Omfattende rådgivning knyttet til KOROs kunstproduksjoner, samt til andre store institusjoner som Rikshospitalet og helseforetakene. KORO og Stortinget har utvidet avtalen om kjøp av forvaltningstjenester i 2023.		
Styringsparameter med resultatmål 3.3.2	Tilrettelegge for profesjonell forvaltning i fremtiden og effektiv bruk av ressurser		
Krav og status	Forvaltningsmessig kvalitetssikring av kunstproduksjoner og innkjøp, god dokumentasjon av nye verk.	Levert	
Kommentar	Det gjøres et omfattende arbeid for å sikre god forvaltning av både nyprodusert og eldre kunst som inngår i nye kunstprosjekter. Eldre kunst gjenbrukes i stor skala både i nytt regjeringsskval og i andre byggeprosjekter som erstatter statlige bygg KORO tidligere har produsert kunst for. Innhenting av etterslep i dokumentasjon av den eldre delen av samlingen bidrar til å konkretisere behov for avklaringer av ansvar og i noen tilfeller eierskap. Avklaringene vil gi bedre og mer effektiv forvaltning av statens verdier på sikt.		

Styringsparameter med resultatmål 3.3.3	Kompetansedeling og bidrag til utvikling i fagfeltet og utvikling av særlig kompetanse i konservering av offentlige rom.		
Krav og status	Rådgivning og kompetanseheving til ulike aktører og institusjoner. Samarbeid i fagfeltet og faglige forskningsprosjekter.	Delvis levert	
Kommentar	KORO driver utstrakt rådgivning til aktører i dette feltet, og inngår også i nettverksarbeid. Vi mener måloppnåelsen KORO's ressurser tatt i betraktning er god, men peker samtidig på videre potensial for videreutvikling av rådgivningsoppdraget. Spørreundersøkelsen blant fylkeskommuner og kommuner som vi gjennomførte i 2023, synliggjorde et større behov for rådgivningstjenester. KORO legger dette til grunn for det videre arbeidet med egne nettsider og en digital kunnskapsplattform der.		

3.3.1 Forvaltning av KORO's kunstsamling og andre verk på oppdrag fra statlige aktører

Til tross for at forvaltningsseksjonen merker press fra en stor prosjektportefølje, har seksjonen i 2023 sluttført arbeidet med å rette feil i verksdatabasen, et arbeid som har pågått siden 2014. I 2009 ble 31 år med registreringer rammet av omfattende feil ved konverteringen til databasen Primus. Alle registreringer fra årene 1978 til 2009

Fra Ahmed Umars utstilling *Glowing Phalanges* i Bergen Kunsthall høsten 2023. KORO lånte ut 15 verk til denne utstillingen, som hadde vært vist på Kunstnernes Hus i Oslo tidligere samme år.
© Ahmed Umar / BONO.
Foto: Sigurd Sverdrup Sandmo.

har siden måttet gjennomgå og rettes manuelt. Ved inngangen til 2022 gjensto det fremdeles å gjennomgå årene fra 1978 til 1992. I statsbudsjettet for 2023 var situasjonen særlig omtalt. Det het her at arbeidet skulle ha høy prioritet og være fullført innen utgangen av 2024.

Siden høsten 2022 har vi satt en dedikert ressurs på dette arbeidet, og i løpet av denne perioden er de 14 siste årene gjennomgått og alle feil rettet, og prosjektet kunne avsluttes i årsskiftet 2023/2024. For forvaltningsarbeidet i KORO er dette en viktig milepæl.

Parallelt med dette arbeidet har alle nye verk vært dokumentert, registrert og skiltet på mottakerstedet.

Arbeidet med den eldste delen av samlingen har ikke gått på bekostning av slike kjerneoppgaver.

KORO praktiserer en liberal utlånspolitikk: Det er som regel i kunstners interesse at verk lånes ut til større utstillinger, og utlån understøtter også målet om at flere får mulighet til å oppleve kunsten. I tillegg vil mulighet for fremtidig utlån ofte være en forutsetning for å få etablerte kunstnere til å produsere større arbeid for offentlige rom. Slik sett er utlån også i mottakernes langsiktige interesse, selv når det innebærer at verk blir utilgjengelige for dem i utlånsperioden.

I 2023 lånte vi ut verk til flere visningssteder, i hovedsak til museer, samt 18 verk til NRK-serien *Makta* - de fleste hentet fra KORO's lager - som med dette fikk et særlig stort publikum. Vi har videre lagt ned et stort arbeid i henting og konservering av Britta Marakatt-Labbas verk *Historjá*, som til vanlig henger på UiT Norges arktiske universitet. *Historjá* er et referanseverk for samisk kunst fra de siste tiårene, og også for norsk og internasjonal tekstilkunst i en større sammenheng. Planlagte utlån i 2024 og 2025 har i 2023 gitt oss anledning til å hente ut dette helt sentrale verket i KORO's samling fra sitt faste visningssted, og gjennomføre nødvendige konserveringstiltak.

Nedmontering av det nesten 24 meter lange tekstilarbeidet *Historjá* av Britta Marakatt-Labba på UiT Norges arktiske universitet. Verket skal lånes ut til Nasjonalmuseets utstilling med Marakatt-Labba i 2024.
© Britta Marakatt-Labba / BONO.
Foto: Satiness Eisele.

I 2022 startet KORO en revisjon av samlingen på lager. Arbeidet omfatter en gjennomgang av kunsten, oppdatering av foto og informasjon om verket i databasen, samt tilstandsvurdering, dokumentering, ompakking og merking. Arbeidet danner grunnlaget for en oppdatert digital katalog

over kunsten på lageret, noe som gir økt tilgjengelighet for nye kunstproduksjoner og forenkler gjenbruk kunsten til nye visningssteder. Det var ønskelig å ferdigstille revisjonen på lageret i 2023, men dette har ikke vært gjennomførbart.

KORO's forvaltningsseksjon har hatt en løpende avtale om samarbeid med Stortinget som inneholder ivaretagelse av kunstsamlingen der. Begge parter mener samarbeidet fungerer svært godt, og i 2023 ble avtalen revidert. Rammen for kjøp av forvaltnings-tjenester ble utvidet, i tillegg til at to ansatte i KORO's kunstseksjon utnevnes til Stortingets kunstutvalg.

Avtalen med Stortinget kan tjene som modell for statlige foretak og andre offentlige instanser der KORO ikke forvalter det statlige eierskapet til kunsten. Muligheten for nye avtaler sees i sammenheng med avklaring av ansvarsforhold for slike virksomheter, som omtalt under kap. 3.1.

KORO forvalter også minnesteedet *Sted for erindring* (Deportasjonsmonumentet) av Antony Gormley på oppdrag fra Kulturdepartementet. Kunstverket er et minnesmerke over deportasjonen av jøder i Norge, og er plassert utenfor festningsmurene til Akershus festning, på Akershuskaia. Høsten 2022 ble minnesteedet fredet av Riksantikvaren.

Forvaltningsseksjonen på besøk hos Bevaringstenestene i Salhus utenfor Bergen. To av Britta Marakatt-Labbas tekstilverk skulle tilstandsvurderes før utlån til Nasjonalmuseet. Dette arbeidet ble også dokumentert for en formidlingsfilm, som blir publisert i mars 2024.
Foto: Ann Lisbeth Hemmingsen.

3.3.2 Tilrettelegge for profesjonell forvaltning i fremtiden og effektiv bruk av ressurser

Å sikre kunstens levetid gjennom rådgivning om materialvalg, dokumentasjon av prosess og montering med mer, er god bruk av KOROs forvaltningsressurser. Jo bedre valg som treffes i produksjonsprosessen, og jo bedre dokumentert produksjonen er, jo bedre og mer ressurseffektiv vil forvaltningen av verkene være på sikt.

Forvaltningskompetanse inngår i alle KOROs kunstproduksjoner gjennom dialog og rådgivning med prosjektledere, kuratorer og kunstnere. Behovet for slik rådgivning

kan være omfattende i prosjekter der flytting/ rekuratering av kunst inngår som et vesentlig element. Kunstprosjektet for nytt regjeringskvartal står i en særstilling på dette punktet, og behovet for forvaltningsressurser vil øke jevnt frem mot innflytting. Forvaltningsoppgavene er også voksende etter hvert som nye statlige byggeprosjekter stadig oftere erstatter eldre bygg som har kunst fra KORO fra før. Et eksempel fra 2023 er kunstprosjektet til Det samiske nasjonalteateret Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftskole i Kautokeino, der flytting av større integrerte verk fra de tidligere institusjonene inngår i KOROs prosjekt.

Gjennomgangen av de eldre verkene har bidratt til å konkretisere ytterligere behov for avklaringer av eierskap og ansvarsforhold. Særlig knytter dette seg til eldre statlige virksomheter som er omdannet til foretak eller aksjeselskap, eller der oppgaver er overført til andre forvaltningsnivå. Arbeidet er påbegynt i 2023 og vil omfatte gjennomgang av tidligere materiale, konsultering av ekstern juridisk kompetanse, og egne vurderinger basert på KOROs oppdrag og kunstordninger. En klarere definering av ansvarsforhold vil gi en effektiviseringsgevinst for KORO, og en bedre forvaltning av statens verdier.

Seksjon for kunstforvaltning hadde befaring hos flere virksomheter i Bergen høsten 2023. Her sjekkes tilstanden til et verk på Statens Hus. Foto: Satiness Eisele.

3.3.3 Kompetansedeling og bidrag til utvikling i fagfeltet og utvikling av særlig kompetanse i konservering av offentlige rom

KORO har opparbeidet seg kompetanse og veiledningsressurser for kunst i offentlige rom som ikke finnes ved andre kunstinstitusjoner. Både offentlige aktører og kunstnere bruker KOROs forvaltningsseksjon som en rådgivningstjeneste for vedlikeholdsplaner, materialbruk og produksjonsteknikker tilpasset offentlige visningsarenaer, eller for konkrete spørsmål om skader på verk.

KOROs forvaltningsseksjon anses som et nasjonalt kompetansemiljø med kunnskap om forvaltning av kunst i offentlige rom. En rekke mottakerinstitusjoner av kunst har fått veiledning og hjelp ved spørsmål om vedlikehold og tilsyn. Seksjonen fikk gjennom hele 2023 løpende henvendelser også fra andre aktører med offentlig tilgjengelig kunst, og bidro med fagkompetanse og rådgivningstjenester.

Gjennomføringen av en spørreundersøkelse blant kommuner og fylkeskommuner om kunnskaps- og rådgivningsbehov fra KORO høsten 2023, synliggjorde viktigheten av at KORO videreutvikler sin rådgivning ytterligere på forvaltningssiden. KORO vil særlig legge vekt på digitale rådgivningstjenester i form av en kunnskapsplattform på nett. Arbeidet vil igangsettes i 2024.

KORO er pålagt implementering av Haag-konvensjonen av 1954 om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt og tilsvarende kritiske hendelser. KORO deltar i et større nasjonalt nettverksarbeid for kriseberedskap og restverdiredning, FORK, som ledes av Riksantikvaren. Arbeidet er pågående og bidrar til kompetanseheving på beredskap for sentrale aktører i kunst- og kulturfeltet.

Enûma Eliš (I, II, III) av Søren Krag, Brønnøysundregistrene. Kunstneren selv omtaler verkene sine som digitale malerier. Tittelen henviser til det babylonske skapelseseposet *Enûma Eliš*. Foto: Jan Khür.

3.4 Stimulere produksjon og formidling av kunnskap om kunst i offentlige rom

Kunstpraksis i offentlige rom er en del av det bredere definerte «kunstfeltet» samtidig som det også må kunne sies å tilhøre et eget «underfelt» med sine egne logikker. En godt utviklet faglig diskurs er en forutsetning for begge. KOROs arbeid med produksjon og formidling av kunnskap skal favne både fagfeltet (i bred og snever forstand) og et større publikum. I dette kapitlet omtales først og fremst de aktivitetene som er rettet mot førstnevnte. Grovt sett kan arbeidet deles inn i tre:

- Egeninitierte kunnskapsarrangementer
- Deltakelse på konferanser eller seminarer
- Produksjon av kunnskap gjennom fagtekster

I tillegg driver KORO direkte og indirekte kompetanseutvikling for å styrke feltet på et overordnet og nasjonalt nivå - rettet mot både kuratorer, akademikere og kunstnere. I kuratorprogrammet *Kuratorpraksis + det offentlige rom* er formålet å utvikle kuratorer med spesialkompetanse på kunst i offentlige rom. Gjennom masterstipender sikrer vi at det forskes på og skrives om relevante temaer på et høyere utdanningsnivå. Gjennom den årlige MA-prisen ønsker vi å bidra til utviklingen av nye, relevante kunstnerskap.

I 2023 har aktiviteten innenfor samtlige områder vært høy. Dette til tross for at prosjektporteføljen fremdeles tar mye kapasitet.

Deltakerne i *Kuratorpraksis + det offentlige rom*. Fra venstre: Sofia Maia Ciel, Gry-Kristina Fors Spein, Clara Maria Blasius, Ida Højgaard Thjømøe, Mari F. Sundet, Jasmina Kemura, Trude Schjelderup Iversen, Mathias Danbolt og Leif Magne Tangen. (Miki Gebrelul, Tanja Sæter og Elise By Olsen var ikke til stede da bildet ble tatt.) Foto: Niklas Hart.

Tabell 18 viser vurdering av måloppnåelse under delmål 4: Stimulere produksjon og formidling av kunnskap om kunst i offentlige rom.

Styringsparameter med resultatmål 3.4.1

Produsere og dele kunnskap om kunst i offentlige rom

Krav og status	Utvikle og iverksette plattform for kunnskapsdeling i kommunesektoren.	Delvis levert	
----------------	--	---------------	---

Kommentar
Det ble gjennomført en undersøkelse rettet mot kommunale og fylkeskommunale aktører for å kartlegge deres behov. Undersøkelsen danner grunnlag for ferdigstilling av kunnskapsplattformen i 2024..

Styringsparameter med resultatmål 3.4.2

Gi opplæring til relevante faggrupper innenfor hele KOROs arbeidsfelt.

Krav og status	Videreutvikle kuratorprogram, samt kurs innenfor forvaltning av kunst i offentlige rom.	Levert	
----------------	---	--------	---

Kommentar
KOROs ansatte gir løpende råd og veiledning knyttet til finansiering, organisering, kuratering, formidling og forvaltning av kunst i offentlige rom. KORO bidro med rådgivning forut for KiNs konsulentkurs i løpet av høsten, og flere av våre ansatte bidro med faglig innhold til den første samlingen i Oslo. I tillegg arrangerte vi fordypningsprogrammet *Kuratorpraksis + det offentlige rom* gjennom tre samlinger i Oslo og København. KORO sto selv bak flere kunnskapsarrangementer, og flere av de ansatte holdt innlegg på konferanser og seminarer i inn- og utland. Det er ikke gjennomført eksterne kurs om kunstforvaltning i 2023.

Styringsparameter med resultatmål 3.4.3

Stimulere til forskning, kritikk og journalistikk om kunst i offentlige rom

Krav og status	Tilrettelegge for forskning. Følge opp eksisterende samarbeid og initiere nye. Tilgjengeliggjøre KOROs samlinger, kunnskap mv. for annen formidling og kunnskapsproduksjon.	Levert	
----------------	---	--------	---

Kommentar
Det er et mål at KOROs prosjekter forskes på og skrives om. I 2023 delte KORO ut fire masterstipender for relevante masteroppgaver innen vårt fagfelt, og en masterpris ble delt ut til to avgangsstudenter fra Kunsthøgskolen i Oslo (KHIO). KOROs ansatte publiserte en rekke fagtekster i ulike fora, og det ble gjort en innsats for å videreformidle allerede produserte publikasjoner.

3.4.1 Produsere og dele kunnskap om kunst i offentlige rom

I 2023 ble det i samarbeid med Respons Analyse gjennomført en undersøkelse blant kommunale og fylkeskommunale aktører for å avdekke hvilken rolle KORO kan spille fremover for å gjøre kommuner og fylkeskommuner bedre i stand til å utvikle og ivareta oppgaver innenfor kunst i offentlige rom. Undersøkelsen viste blant annet et behov for veiledning på områder som honorar, juridisk avtaleverk, utarbeidelse av kunstordninger, planverk for forvaltning og vedlikehold, informasjon om finansiering og støtteordninger, hjelp til kunnskapsbasert argumentasjon for hvorfor offentlig kunst er viktig for steds- og samfunnsutvikling – for å nevne noe.

Undersøkelsen vil danne grunnlaget for arbeidet med å utvikle nye ressursider for kunnskapsdeling på koro.no, rettet mot både kommuner og fylkeskommuner så vel som kunstnere, kuratorer og andre aktører i feltet. Den nye kunnskapsplattformen skal ferdigstilles høsten 2024.

3.4.2 Gi opplæring til relevante faggrupper innenfor hele KOROs arbeidsfelt

Anne K. Wille under monteringen av kunstverket *Teorien om alt*, som dekker store deler av glassfasaden ved inngangen på Glasblokkene, Haukeland universitetssjukehus.
© Anne K. Wille / BONO.
Foto: Pål Hoff.

KORO får årlig mange forespørsler om råd og veiledning knyttet til finansiering, organisering, kuratering, formidling og forvaltning av kunst i offentlige rom. Henvendelsene kommer fra kommuner, fylkeskommuner, ulike private aktører, kunstnere, kunstkonsulenter og kuratorer. KORO får også henvendelser fra utenlandske aktører som ønsker å få kjennskap til norsk kunst- og kunstnerpolitikk og KOROs kunstordninger og arbeidsmåter.

KORO jobber målrettet med tiltak for å øke kunnskapen om fagfeltet kunst i offentlige rom. Det er satt av en halv stilling til å styrke og lede dette arbeidet.

KOROs øvrige ansatte er involvert i og bidrar til kunnskapsdeling i form av foredragsvirksomhet, kurs, seminarer, nettverksbygging og lignende. Et nyetablert kunstkonsulentkurs er utviklet i regi av de 15 regionale kunstsentrene og KiN (Kunstsentrene i Norge). KORO har bidratt med midler gjennom LOK-ordningen, men har også vært involvert i utviklingen av kurset. Flere av KOROs ansatte foreleste på første samling i Oslo i november.

KORO har siden 2018 satset på å utvikle kuratorer med spesialkompetanse på kunst i offentlig rom. I fordypningsprogrammet *Kuratorpraksis + det offentlige rom*, som gjennomføres annethvert år, deltar utvalgte kuratorer i et skreddersydd fagprogram. Av 60 søkere ble ti deltakere tatt opp til årets program, som ble kuratert av seniorkurator i KORO, Trude Schjelderup Iversen, og Mathias Danbolt, professor i kunsthistorie ved Københavns universitet. Fokus var rettet mot de seneste tiårenes kritiske debatter om representasjon, makt og synlighet i det offentlige rom, som har vokst frem i kjølvannet av sosiale bevegelser som Rhodes Must Fall (2015-) i Sør-Afrika og Black Lives Matter (2013-) i USA og internasjonalt. Gjennom analyser av aksjoner mot offentlige monumenter og kunstverk som er

blitt flyttet eller fjernet fra offentligheten, samt av antirasistiske og dekoloniale «mot-monumenter», undersøkte vi hvilke roller og funksjoner offentlig kunst har i etableringen av nasjonale, kollektive og kritiske minnekulturer. Fordypningsprogrammet var organisert som tre intensive fagsamlinger, to i Oslo og en i København, i tidsrommet september til oktober 2023. Programmet kombinerte workshops, omvisninger, atelierbesøk, forelesninger, diskusjoner, kritikk og individuell oppfølging. I tillegg kom besøk til lokale kunstprosjekter og institusjoner, og samtaler med sentrale kunstnere, teoretikere og kuratorer.

Fra den ene av to panelsamtaler under Arendalsuka, *En kunstutdanning for fengselsinnsatte? Den gode historien om Agder Kunstakademi*, ledet av KORO's direktør Sigurd Sverdrup Sandmo.
Foto: Linn Carin Dirdal.

I tillegg til kuratorprogrammet har KORO stått bak flere fagarrangementer i løpet av året:

17. august inviterte KORO til to panelsamtaler på Arendal bibliotek i forbindelse med Arendalsuka. Samtalene ble også strømmet:

- Seksjonsleder og kurator Nora Ceciliedatter Nerdrum ledet samtalen *Vi lever på en stjerne – kunstens rolle i et nytt regjeringskvartal* med Rana Issa, kunstnerisk leder ved Masahat, Lotta Mossum, kurator ved Statens konstråd, og Drew Snyder, seniorkurator i KORO's kunstseksjon.
- Direktør Sigurd Sverdrup Sandmo ledet samtalen *En kunstutdanning for fengselsinnsatte? Den gode historien om Agder Kunstakademi* med Kristine Jærn Pilgaard, kurator og rådsmedlem i Agder Kunstakademi, Tanja Rosså Ødegaard, regiondirektør i Kriminalomsorgen sørvest, Magne Knudsen, leder for Agder kulturakademi, Frank M. T. Johansen, tidligere leder for Agder fengsel avd. Froland, og Maria Aasen-Svensrud, stortingsrepresentant (Ap) og medlem av Justiskomiteen.

Som et ledd i arbeidet med forprosjektet Permanent minnested etter 22. juli i regjeringskvartalet, har KORO utviklet kunnskapsserien *Memorials and Society: forventninger, forhandlinger og kunstneriske bearbeidelser*. Serien skal pågå over tre år (2023-2025) og finner sted på offentlige biblioteker der ledende kunstnere, relevante aktører og fagfolk inviteres til åpne halvdagsseminarer. Intensjonen er at samtalene og diskusjonene om ivaretagelsen av minnet etter 22. juli og den større diskusjonen om minneforvaltning og kunstens rolle i dette, tilgjengelig-gjøres for flere og fungerer forankrende for miljøer som i dag arbeider nært med 22. juli. I september deltok Utøya-leider Jørgen Watne Frydnes, kunstner Camille Norment, kunsthistoriker Mechtild Widrich, seniorkurator Trude Schjelderup Iversen og prosjektleder Mari Magnus på seminaret på seminaret *Multidirectional Memorials* på Deichman Bjørvika. I november holdt kunstnerne Suzanne Lacy og Outi Pieski, 22. juli-senterets Anne Lene Andersen og kunsthistoriker Mathias Danbolt innlegg på seminaret *Performative Memorials* på Nasjonalbiblioteket. Begge arrangementer var godt besøkt. Seminarene ble også strømmet direkte og tatt opp, og ligger tilgjengelig digitalt på koro.no.

19. juni var KORO medarrangør på seminaret *Kunst som utviklingskraft* under Kulturytring Drammen. Kurator Truls Ramberg holdt innlegget *Soft is the new heard – from planning to placemaking* og modererte en panelsamtale.

I løpet av året bidro fagpersoner fra KORO også på følgende arrangementer i regi av andre:

- *Arkitektur.hva.nå?*, seminar i regi av Kommunal- og distriktsdepartementet
- *Minnested for snøen*, arrangert av Oslo kommunes kunstsamling
- *Public Memory – Monuments and Difficult Heritages*, arrangert av Statens konstråd, Sverige
- *Giving voice to the unspeakable – Artistic interventions in Holocaust*, arrangert av Holocaust-senteret
- *Samisk i samtiden*, arrangert av Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
- *Kunst i stedsutvikling*, arrangert av Nesodden kommune
- ÅRSMØTE 2023 – Norske Kunsthåndverkere Nord-Norge (NKNN), Nord-Norske Bildende Kunstnere (NNBK) og Nordnorsk kunstnersenter (NNKS) i Tromsø
- *Kunst i offentlige rom*, arrangement i regi av Ålesund kommune og Sørsida Utvikling
- *Kunst i offentlige rom*, seminar for alle kommuner i Troms og Finnmark og øvrige fylkeskommuner, arrangert av Troms og Finnmark Fylkeskommune, Tromsø
- *Tegning som kunst i offentlig rom*, Tegnerforbundet
- *Gestaltad livsmiljö*, konferanse i regi av Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes og Statens konstråd, Sverige
- *Fagsamtaler om visuell kunst i DKS*, Kulturtanken
- *KORO – Public Art Norway*, foredrag for masterstudenter på Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO)
- *En kort historie om kunst i offentlig rom*, innlegg på Kunstsentrene i Norges konsulentkurs

KORO fikk også besøk av Smithsonian American Art Forum i løpet av sommeren. De fikk en innføring i KOROs arbeid, og ble tatt med på atelierbesøk og til utvalgte kunstverk i offentlige rom i Oslo.

Jørgen Watne Frydnes, daværende daglig leder av Utøya, på seminaret *Multidirectional Memorials* på Deichman i september 2023. Seminaret var en del av kunnskapsserien *Memorials and Society: forventninger, forhandlinger og kunstneriske bearbeidelser*.
Foto: Niklas Hart.

3.4.3 Stimulere til forskning, kritikk og journalistikk om kunst i offentlige rom

Det er et mål at KOROs kunstproduksjoner skal føre til forskningsinteresse. KORO har i dialog med Kunsthistorie ved UiO, KHiO og OsloMet tilrettelagt for masterstipender for relevante masteroppgaver innen vårt fagfelt. De fire masterstipendene gir også tilgang til KOROs arkivmateriale og fagpersoner. I 2023 var det 16 studenter som søkte støtte til gjennomføringen av masterprosjekter.

Dette er en økning fra året før. De fire prosjektene som ble tildelt støtte, har alle ulike innfallsvinkler til temaer som kan knyttes til offentlig kunst, og spenner fra klassiske, kunsthistoriske studier til mer teoretisk orienterte problemstillinger. Komiteen som vurderte søknadene besto av Trude Schjelderup Iversen, senior-kurator i KOROs kunstseksjon, Satiness Eisele, seksjonsleder forvaltning i KORO, Ann Lisbeth Hemmingsen, formidlingskurator i KORO, og eksternt jurymedlem Hanne Hammer Stien, professor i kunsthistorie ved Kunstakademiet, UiT Norges arktiske universitet.

Årets stipendmottakere:

- Anne Marie Hope, masterstudent i kunsthistorie ved NTNU, vil undersøke Else Hagens (1914–2010) offentlige kunstopdrag.
- Lotte Smedberg Myhre, masterstudent i Kunst og samfunn ved OsloMet, vil undersøke hvordan kunsten kan endre vår forståelse av demokrati. Hun vil også se nærmere på den offentlige kunstens dialogiske og ytringsmessige funksjon.
- Matilde Balatti, masterstudent ved Leuphana Universität Lneburg, introduserer begrepet *participatory budgeting* og tilfører feltet et nytt vokabular som kan fungere som et viktig verktøy i spørsmål om medvirkningsprosesser i det offentlige rom.
- Regine Odden, masterstudent i Ästhetik og kultur ved Århus universitet, er tidlig i sitt studieløp, men har skissert forskningsspørsmål og referanseverk som komiteen mener at vil ta masterprosjektet hennes i en relevant retning.

Leder av KOROs kunstseksjon Nora C. Nerdrum sammen med Amalie Risom Nyrup og Sarah Sekles, som fikk KOROs masterpris for kunststudenter i 2023. Foto: Andr Gali.

KORO har også inngått et samarbeid med KHiOs masterprogram Art and Public Space om en studentpris. Prisen er på 50 000 kroner, og deles ut på årlig basis i forbindelse med masterstudentenes avgangsutstilling. Gjennom prisen ønsker KORO å anerkjenne et ungt kunstnerskap som forhåpentligvis vil komme til å glede et stort publikum i fremtiden. I juni 2023 ble prisen delt ut til Amalie Risom Nyrup og Sarah Sekles på bakgrunn av prosjektet *Unveil*, som ble vist utendørs i Botanisk hage og innendørs i Naturhistorisk museum.

KORO skal legge til rette for at alle i faglige stillinger skal kunne drive kunnskapsproduksjon. Ansatte skriver fagtekster til blant annet kunstplaner og kataloger/brosjyrer, og kan få innvilget fordypningsperioder hvis de skal skrive artikler til relevante fagbøker og tidsskrifter. I august 2023 leverte kurator Truls Ramberg sin masteroppgave i Urbanisme ved AHO: *Kunst som agonisme – en drøfting av hvordan kunstner-planleggersamarbeid kan gi mer makt til allmenheten i byplanprosesser*, og samme måned publiserte han essayet «Imot naturen» i fagtidsskriftet Arkitektur. Kurator Ana Mar Bresciani deltok på Vigelandseminaret *Boundaries or no Boundaries – Sculpture in the Intersection between Nationalism and Internationalism* med paperet *The Beecroft Case: Has the Transnational Failed Us?* Teksten ble senere publisert på KOROs nettsider. Senior-kurator Trude Schjelderup Iversen bidro med et kapittel i boken *Turisten* (red. Per Gunnar og Camilla Eeg-Tverbakk, Orkana forlag).

Kurator formidling Andr Gali har bidratt med kunstfaglige artikler i antologiene *Kunstsentrenes vekselstrøm* (red. Marit K. Fltter, Museumsforlaget) og *Kultur for kunst – Trondheim kommunes kunstsamling* (red. Marit K. Fltter, Orfeus forlag).

KORO deltok også med fem publikasjoner knyttet til tidligere kunstprosjekter på kunstbokmessen Bastard på Lillehammer, som gikk av stabelen i forbindelse med Norsk Litteraturfestival. Bøkene ble formidlet sammen med en rekke andre kunstbøker i Oplandia senter for samtidskunst og på Bastards nettsider.

Del 4/6

Styring og kontroll av virksomheten

Nice To See You av den tyske kunstnergruppen inges Idee var et oppdrag til Glasblokkene ved Haukeland universitetssjukehus.
© inges Idee GbR / BONO.
Foto: Pål Hoff.

4.1 Måloppnåelse

2023 har vært preget av stor aktivitet i KORO. Ved inngangen til året hadde KORO en stor prosjektportefølje, både i antall og omfang. Både store og små kunstprosjekter under statlig ordning byr på ulike utfordringer som krever tett oppfølging av samtlige av KOROs seksjoner. Det samme er tilfellet for oppfølging av siste års tildelinger under de søkbare ordningene LOK og LES.

KORO har en fast stab som har vist evne til fleksibilitet og effektivisering for å håndtere denne situasjonen. Det har imidlertid vært nødvendig å gjøre noen midlertidige tilsetninger for å sikre tilstrekkelig kapasitet til prosjektledelse og -gjennomføring. Vi har også benyttet en midlertidig ansettelse til fullføring av etterregistrering av verk.

I 2023 leverte to av de fire seksjonslederne sin oppsigelse. Maria Havstam sluttet som leder av formidlings- og kommunikasjonsseksjonen i oktober. Hennes etterfølger Nina Frang Høyum starter i januar 2024. Satiness Eisele sluttet som leder for forvaltningsseksjonen ved utgangen av desember. Hennes etterfølger Ingrid Skard Skomedal starter i mars 2024.

Vi har opprettholdt god kontakt med Kultur- og likestillingsdepartementet, og styringsdialogen er gjennomført på vanlig måte. KORO har også hatt nytte av deltakelse i de ulike nettverkene departementet organiserer for sine underliggende enheter.

KORO har god budsjettkontroll. Regnskapet har jevnlig blitt gjennomgått, både på prosjekt- og virksomhetsnivå. Rutiner for internkontroll blir løpende oppdatert, herunder det årlige disponeringsskrivet som fastsetter gjeldende fullmakter for KOROs ansatte.

Vi har hatt jevnlige oppfølgingsmøter med prosjektledere for KOROs kunstprosjekter hvor status og fremdrift for prosjektene har blitt gjennomgått. Vi har også hatt en tett og nyttig dialog med oppdragsgivere som Statsbygg og Forsvarsbygg.

Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen har, så langt vi kjenner til, ingen vesentlige merknader til KORO's regnskap for 2023.

4.2 Fellesføringer for statlige virksomheter og andre krav

Læringer og studenter i praksis

KORO har vurdert muligheten for å ansette lærlinger, men har ikke funnet det hensiktsmessig, gitt at vi er en liten og relativt spesialisert enhet. Vi har heller ikke identifisert muligheter for å dele en lærling med en annen nærliggende statlig etat.

KORO har imidlertid hatt en andreaarsstudent på bachelorstudiet i kunst og formidling, Institutt for estetiske fag, ved OsloMet, i praksis i fulltid i to måneder fra midten av august til midten av oktober 2023. En ordning som fungerte på en god måte og som gjerne kan gjentas. I tillegg til dette delte KORO ut to masterstipend og en pris til en avgangsstudent for prosjekter innen fagområdet kunst i offentlige rom.

Konsulentbruk

Bruken av konsulenter til oppgaver dekket av KOROs driftsbudsjett er av begrenset omfang. Utover IKT-drift er det brukt kr 584 193 på eksterne konsulenter i 2023, herunder kjøp av tjenester for gjennomføring av en spørreundersøkelse rettet mot kommuner og fylkeskommuner, finansiert ved en ekstra bevilgning fra Kultur- og likestillingsdepartementet på kr 300 000. KORO har behov for å benytte konsulenter til vedlikehold og utvikling av nettsider og vil i liten grad gjøre bruk av kommunikasjons-tjenester utover dette.

I røykeskuret i Bjørgvin fengsel henger seks collager av Halvor Rønning. Bildene viser overmalte og delvis tildekkede magasin-sider der høy- og lavkultur blandes uanstrengt sammen. Skuret, som er en del av kunstprosjektet, ble til i samarbeid med Joakim Skajaa i Skajaa Arkitektkontor.
Foto: Thor Brødreskift.

Det er i 2023 bokført kr 15 425 000 til konsulenter/kjøp av fremmede tjenester knyttet til kunstprosjekter på post 21. Størstedelen av disse kostnadene er prosjekterings- og produksjonskostnader via Statsbygg knyttet til kunstprosjektet i det nye regjeringskvartalet. Dette er et betydelig høyere beløp enn tidligere år og gjenspeiler kompleksiteten i gjennomføring av dette prosjektet. De største kostnadene knytter seg konkret til integreerte kunstverk, som Jumana Mannas bygulv, der kunstneren ikke kan være totalentreprenør for sitt eget verk, men der KORO har inngått produksjonsavtale med Statsbygg.

Desentralisert arbeid

KORO har en liten stab som har sitt arbeidsted i Oslo. KOROs kunstprosjekter i statlige byggeprosjekter foregår imidlertid over hele landet. Dette gir oppdrag og inntekter for kunstmiljøer i hele landet, i tråd med virksomhetens kunstnerpolitiske oppdrag. Denne praksisen vil fortsette og følge de kunstprosjektene som til enhver tid er aktive.

I løpet av 2023 hadde 28 personer et ansettelsesforhold i KORO, av disse var ni menn. Det ble utført 21,4 årsverk av KOROs ansatte i 2023 mot 21,3 i 2022.

Det har vært tre kvinner og to menn i ledergruppen.

Tabell 19 viser fordelingen av lønnsmottakere og gjennomsnittslønn i 2023.

		Kjønnsbalanse			Gjennomsnittslønn (i hele tusen)	
		Menn %	Kvinner %	Totalt (antall)	Menn	Kvinner
Totalt i virksomh.	2023	33	67	27	791	704
	2022	28	72	24	765	662
Lederstillinger	2023	40	60	5	1 093	873
	2022	40	60	5	1 013	778
Øvrige stillinger	2023	32	68	22	705	683
	2022	26	74	19	665	637

Tabell 20 viser antall innleide kuratorer og kunstnere, samt utbetalinger til kunstnere, fordelt på kjønn i 2023.

	Antall innleide	Antall menn	Antall kvinner
Kuratorer	36	10 (28 %)	26 (72 %)
Kunstnere	81	39 (48 %)	42 (52 %)
	<i>Beløp</i>	<i>Beløp</i>	<i>Beløp</i>
Utbetaling til kunstnere	17 mill.	7,9 mill. (47 %)	9,1 mill. (53 %)

Gjennomsnittslønn i tabellen er beregnet ut fra lønnsnivået til de 27 som var ansatt ved utgangen av 2023. Gjennomsnittslønnen for 2022 er beregnet på samme måte.

KOROs stab er liten, og enkeltpersoner påvirker derfor både kjønnsbalanse og gjennomsnittslønnen. Det har eksempelvis vært flest kvinner i midlertidige stillinger, enten som vikarer eller i tidsavgrensede engasjement.

I KOROs stab er kvinner i flertall og utgjorde 67 % av staben gjennom 2023. Det samme gjelder for innleide kuratorer og kunstnere, hvor kvinneandelen var henholdsvis 72 % og 42 % i 2023.

KORO har hatt seks midlertidig tilsatte i 2023; to menn og fire kvinner. Tre var ansatt i vikariater og tre i tidsavgrensede prosjektstillinger. Omfanget av midlertidige stillinger har sammenheng med den store prosjektporteføljen til KORO.

Deltid brukes primært for tidsavgrensede stillinger. I flere tilfeller er deltid ønsket av stillingsinnehaver slik at engasjementet i KORO kan kombineres med andre gjøremål. KORO har hatt fire deltidsansatte i 2024, to kvinner og to menn. KORO har ikke avdekket tilfeller av ufrivillig deltid.

I 2023 har forskjellen i gjennomsnittslønn mellom menn og kvinner i KORO blitt redusert. Gjennomsnittslønnen for kvinner er 89,0 % av gjennomsnittslønn for menn i 2023 mot 86,6 % i 2022. På ledernivå har forskjellen mellom menn og kvinner også blitt redusert. Gjennomsnittslønnen for kvinner er her 79,9 % i 2023 mot 76,8 % i 2022. For øvrige stillinger var gjennomsnittslønnen for kvinner 97 % av gjennomsnittslønnen for menn i 2023 mot 96 % i 2022.

Det samlede sykefraværet i KORO var på 5,9 % i 2023 mot 5,7 % i 2022. Sykefraværet for kvinner var på 6,8 %, og sykefraværet for menn var på 3,9 %. To av KOROs ansatte har hatt foreldrepermisjon i 2023, en kvinne og en mann.

KORO er opptatt av å fremme likestilling og hindre diskriminering, blant annet i forbindelse med utlysning av oppdrag og stillinger. Våre nettsider er tilrettelagt ut fra kravene til universell utforming.

KORO vil fortsette sitt arbeid med likestilling og ikke-diskriminering etter samme mal som tidligere. For arbeidet med ikke-diskriminering vil KORO's Handlingsplan for mangfold være et viktig redskap for den videre innsatsen.

I KORO's strategi for 2020–2024 er ett av seks mål for virksomheten at produksjonene og arbeidsmåtene skal fremme mangfold, likestilling og et bærekraftig miljø. For å sikre dette er det blant annet lagt vekt på to forhold:

- KORO skal arbeide for å fremme kulturell heterogenitet og uttrykksmangfold i de kunstfaglige valgene og produksjonene.
- KORO skal sikre likestilling i tildelingen av oppdrag og tilskudd.

I andre interne styringsdokumenter er det på tilsvarende måte formulert mangfolds- og likestillingsmål for KORO's rekrutteringsarbeid, lønnspolitikk og interne arbeid med kompetanseutvikling.

KORO har en intern arbeidsgruppe som har ansvar for å løfte og følge opp KORO's arbeid med mangfold og likestilling med utgangspunkt i KORO's handlingsplan for mangfold og inkludering. Denne planen omfatter fire handlingspunkter:

1. Etablere en kritisk praksis i KORO som vedvarende undersøker disse spørsmålene
2. Iverksette tiltak innen personale, produksjon/program, publikum og samling
3. Gjøre KORO til en relevant og attraktiv samarbeidspartner for flere aktører
4. Være rådgivende overfor våre samarbeidspartnere i spørsmål knyttet til mangfold og inkludering

Hvert av disse punktene er utdypet i handlingsplanen. Under punkt 2 er det listet ulike tiltak for rekruttering, KORO's kunstordninger, formidling og kommunikasjon som følges opp både av den interne arbeidsgruppen og KORO's ledelse.

KORO har i 2023 meldt seg inn i medlemsorganisasjonen Balansekunst, som jobber for et kulturliv som speiler mangfoldet i samfunnet for øvrig. I november gjennomførte Balansekunst en workshop med hele staben i KORO, hvor ulike sider ved arbeidet med mangfold og likestilling ble belyst.

I 2023 sluttførte KORO tre rekrutteringer. Det meldte seg ikke søkere med hull i CV-en til disse stillingene. Til to av stillingene var det søkere med nedsatt funksjons- evne. En av disse søkerne ble vurdert som kvalifisert og kalt inn til intervju. Det meldte seg søkere med innvandrerbakgrunn til alle de tre utlysningene. Ingen av disse ble vurdert som kvalifisert for stillingen de hadde søkt.

KORO foretok tre administrative ansettelser i 2023. Dette var en deltidsstilling og to forlengelser av midlertidige ansettelser. Ansettelsene ble gjort for et avgrenset tidsrom knyttet til spesifikke prosjektbaserte oppgaver.

Språklov

Våren 2023 iverksatte KORO konkrete tiltak for å styrke nynorskbruken. Til tross for dette har vi ikke lyktes i å nå målet om 25 % nynorsk. I 2024 vil tiltakene derfor bli ytterligere styrket og utvidet slik at KORO etterlever språklovens krav. I tillegg til styrking av nynorsk har KORO utarbeidet en egen plan for bruk av samisk. Denne planen lanseres i 2024 og vil bli ytterligere omtalt i kommende årsrapport.

Arkiv

KORO har gjennom 2023 arbeidet for å sikre dokumentfangsten fra alle deler av virksomheten. Det har i denne sammenheng vært gjennomført interne møter både i plenum og for mindre grupper. Videre har ansatte fått oppfølging, tips og råd både personlig og i form av e-poster og kurslenker. Dette har resultert i en økt dokumentfangst på vel 50 % sammenlignet med året før. Dette er et kontinuerlig arbeid som vil fortsette inn i 2024.

Sápmi (1975/2000) av Hans Ragnar Mathisen var et innkjøp til Evenes flystasjon, og en av inspirasjonskildene for Toril Johannessens omfattende kunstprosjekt til samme sted.
© Hans Ragnar Mathisen / BONO.
Foto: Vegard Kleven.

Montering av *DOMESTISISME (Medaljong)* av Ida Følling Madsen og Markus Li Stensrud, på Evenes flystasjon.
Foto: Markus Li Stensrud.

Del 5/6

Vurdering av fremtidsutsikter

5.1 Miljø og bærekraft

Statens arbeid for å nå FNs bærekraftsmål har i 2023 kommet som tydeligere bestillinger til kunstfeltet. Fra 2024 ligger dette også som en fellesføring i KOROs tildelingsbrev. KORO vil de neste årene jobbe systematisk med å bygge kompetanse og verktøy for dette arbeidet, i samarbeid med både statlige og ikke-statlige aktører.

KORO anser dette for et oppdrag som må implementeres permanent i våre arbeidsprosesser de neste årene, med forsøksvise pilotprosjekter fra 2024. KOROs virksomhetsmodell er basert på tett produksjonssamarbeid med eksterne kuratorer og kunstnere, gjerne enkeltmannsforetak, som jobber på oppdrag for virksomheten. Implementering av miljøkrav til kunstnere og andre små aktører vil bli fulgt med interesse av andre offentlige kunstprodusenter, og av feltet som helhet.

5.2 Utviklingen av prosjektporteføljen – antall brukere på statlig ordning

Den statlige byggevirksomheten i dag er historisk høy. Prognosene for statens økonomi tilsier kutt i statlige kostnader i årene som kommer. Det er for tidlig å si noe konkret om når eventuell redusert statlig byggeaktivitet vil slå inn i KOROs prosjektportefølje. Vi mottar fortløpende nye oppdragsbrev, og flere av våre største prosjekter vil pågå frem mot 2030.

Like fullt er det naturlig å peke på de kulturpolitiske konsekvenser en mulig reduksjon i statlig byggeaktivitet kan gi.

De siste tiårene er statens forpliktelser redusert gjennom bortfall av brukere av kunstordningen for statlige nybygg. Posten, Bane NOR, Telenor, Avinor mfl. er i dag selskaper som ikke omfattes av Kongelig resolusjon, og som ikke bruker ordningen. Det samme gjelder eiendomsfirmaet Entra, som tidligere var en statseid byggherre på lik linje med Statsbygg. Samferdselssektoren er heller ikke lenger del av kunstordningen. Noen av de statlige helseforetakene er frivillige brukere av KOROs ordninger, men er ikke lenger forpliktet på dem.

Dersom den ordinære statlige byggeaktiviteten går tilbake, kan det være naturlig å se på disse forpliktelsene igjen. Med flere brukere vil KORO kunne oppfylle sitt kunstnerpolitiske oppdrag også i fremtiden, selv om den statlige byggeaktiviteten i sin helhet skulle bli redusert. Spørsmålet har stor betydning for den norske kunstnerøkonomien.

5.3 Økende behov for tidlig involvering

De siste årene har det vært en tendens til at de største statlige byggeprosjektene blir enda større, med komplekse prosjektorganisasjoner og kompliserte grensesnitt mot KORO's kunstproduksjoner. I tillegg er det en klar tendens at statlige byggeprosjekter er stadig mer detaljprosjekterte når vedtak om bygging fattes og oppdraget går til KORO. Dette betyr at samarbeid med arkitekt og byggherre om eksempelvis integrert kunst eller helhetlige grep blir vanskeligere å realisere.

Forprosjekter for KORO kan fange opp slike utfordringer på en god måte, uten at det skapes ekstra kostnader. Forprosjektene er ment å sikre kunstfaglig involvering før byggeprosjektene er ferdig prosjektert. At større forprosjekter uteble også i 2023, viser at det må legges enda mer innsats i å øke bevisstheten hos byggherre om fordelene ved tidlig involvering.

Det interdepartementale arbeidet med en nasjonal arkitekturpolitikk bør legge til rette for bedre samhandling i statlige byggeprosjekter. KORO har gitt flere innspill til arbeidet og regner med å være involvert i samtaler og satsninger de neste årene.

5.4 Formidling og forankring

KORO's virksomhet understøtter det kulturpolitiske målet om at alle skal ha tilgang til kunst- og kulturopplevelser, uavhengig av hvem de er og hvor de bor. KORO's landsdekkende produksjon av nye kunstprosjekter bidrar fortløpende til dette målet. Det samme kan sies om tilskuddsordningen LOK, der KORO også i 2023 ga tilskudd til prosjekter i alle landets fylker.

Digital tilgang til hele KORO's samling og digital formidling av kunsten er en selvsagt del av arbeidet for å skape lokale kunst- og kulturopplevelser. KORO vil jobbe systematisk med å optimalisere presentasjoner, tilgjengelighet og grensesnitt på dette feltet.

Vel så viktig er det å se på hvilke muligheter som tilbys for at publikum over hele landet kan oppleve kunsten fysisk, der den faktisk er. Slike formidlingstiltak vil kreve ressurser, men kan gjennomføres gjennom oppsøkende virksomhet fra KORO, som samarbeid med regionale kunstinstitusjoner, eller som et ledd i annen turnerende kulturvirksomhet. Slike tiltak vil ha stor betydning for å nå nye målgrupper og styrke medeierskap til kunsten over hele landet.

5.5 Et aktivt samlingsbegrep

Siden etableringen i 1977 har KORO produsert kunst for hele landet. KORO forvalter som hovedregel det statlige eierskapet til denne kunsten, som må betraktes som én samling. Den favner en rik historie om enkeltverk og kunstnerskap, om kuratorrollen, om kunstens plass i norsk offentlighet, og ikke minst om staten som landets største kunstprodusent. KORO vil i tiden som kommer arbeide mer med kunnskap og forståelse om denne samlingen. Et aktivt samlingsbegrep er viktig for å kunne

arbeide systematisk med mangfold og andre former for strategisk utvikling av samlingen gjennom nye produksjoner. Det er også en forutsetning for en god forvaltning av statens verdier.

I 2027 vil KORO være 50 år. Dette vil være en god anledning til å løfte frem aspekter ved KOROs virksomhet som har allmenn interesse. Mer kunnskap om samlingen, produksjonshistorikk og egen historie som statens fagorgan på vårt felt, vil være en naturlig del av KOROs kunnskapsarbeid de neste årene.

5.6 Forvaltning av samlingen

Gjennom hele KOROs historie har samlingsforvaltningen utviklet seg i takt med at antall verk og produksjoner har vokst. KORO kan vise til gode resultater med forvaltningsarbeidet og effektiv bruk av ressurser. Samlingens kontinuerlige vekst og store spredning tilsier likevel at KOROs ressurser på feltet må styrkes, slik det også har vært kommunisert i styringsdialogen over tid.

God samlingsforvaltning for desentraliserte samlinger forutsetter aktivt medeierskap og ansvar hos mottakerne av kunsten. KORO må i tiden som kommer jobbe mer med kompetansebygging hos disse. Fra 2024 vil vi prøve ut nettverksmøter for kunstforvaltere hos de større mottakerne, og arbeidet med en digital kunnskapsplattform på KOROs nettsider skjer også med en slik kompetanseheving for øyet.

De neste årene vil vi også se flere utfordringer knyttet til avklaring av juridisk eierskap for kunsten. Stadig flere bygg som er reist etter etableringen av Fondet for kunstnerisk utsmykking i 1977, blir nå revet eller solgt. Det er også usikkerhet knyttet til kunsten i enkelte av de nye statlige foretakene, som opprinnelig var omfattet av kunstordningen for statlige nybygg, men som i dag ser seg som selvstendige eiendomsforvaltere. KORO har fått utredet noen av de underliggende problemstillingene, men en god forvaltning av samlingen vil i fremtiden være avhengig av at eierskap og ansvarsforhold blir endelig avklart på departementsnivå.

5.7 Lokalene

Lokalene på Victoria terrasse er tilpasset virksomheten, med halvåpne kontorlandskap samt noe møte- og seminarlokaler. Den fysiske nærheten til nytt regjeringskvartal, departementene og andre sentrale oppdragsgivere som Statsbygg og Forsvarsbygg, er av stor betydning for en liten organisasjon med over 60-70 aktive prosjekter knyttet til statlige byggherrer som har sine hovedkontorer i Oslo.

Lokaliseringen i Oslo sentrum gjør det mulig å være en utadrettet organisasjon som virker samlende og nettverksbyggende i det norske kunstfeltet. Nærheten til fagmiljøet, biblioteket og andre fasiliteter i det nye Nasjonalmuseet er også viktig.

Leiekontrakten med Statsbygg ble i 2023 forlenget til ut 2026. Da vil Utenriksdepartementet ha flyttet til nytt regjeringskvartal. Statsbygg forbereder salg av eiendommen. KORO bør våren 2025 starte prosessen med å finne egnede erstatningslokaler. Disse bør fortrinnsvis ha de samme kvalitetene som lokalene på Victoria terrasse, både når det gjelder størrelse, funksjoner og plassering.

5.8 Organisasjonen

KOROs ansatte har høy og relevant kompetanse, med god balanse mellom kunst- og kulturfaglig kompetanse på den ene siden og administrativ, prosess- og systemkompetanse på den andre.

Det har vært en viss utskiftning av ansatte i staben de senere år, og KORO har i dag en sunn fordeling av erfarne medarbeidere og relativt nyansatte. Samtidig medfører den ekstraordinært store prosjektporteføljen en relativt høy andel midlertidig ansatte, noe som også skaper press på administrasjon og andre deler av organisasjonen.

Organisasjonen som helhet er motivert og godt innrettet for å løse både nåværende og fremtidige oppgaver.

5.9 Forvaltning av kunnskap og kompetanse

Bestillere og produsenter av kunst i offentlige miljøer må ha interesse for og kunnskap om det samfunnet og den stedlige konteksten kunsten virker i. KORO er et nasjonalt fagmiljø med viktige rådgivningsfunksjoner for kommuner, fylkeskommuner og andre offentlige byggherrer, samt kunstnere, kuratorer og andre aktører i feltet. Det arbeides systematisk med kompetanseheving gjennom internseminarer og mulighet for egen kunnskapsutvikling, men det vil være ytterligere behov for kunnskaps- og kompetanseutvikling i årene som kommer.

I den perioden vi nå er inne i, er KORO involvert i historiske prosjekter som bygger ny kompetanse i organisasjonen. Nytt regjeringskvartal står som byggeprosjekt i en særstilling også internasjonalt både med hensyn til økonomiske rammer, størrelse og kompleksitet. KORO interagerer her med omfattende prosjektorganisasjoner på departements-, byggherre-, entreprenør- og konsulentnivå. Også arbeidet med det nasjonale minnesteedet for 22. juli, med Vikingtidsmuseet, Livsvitenskapsbygget ved UiO og en rekke andre større kunstprosjekter, utvikles ny kunnskap og kompetanse i KOROs organisasjon.

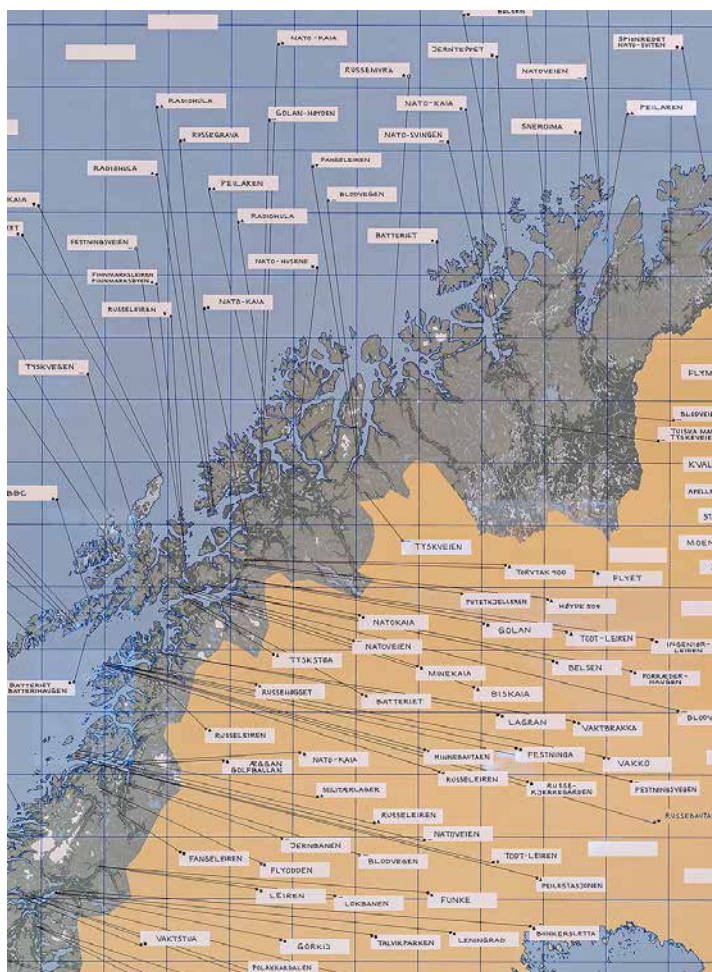
Kunnskap og kompetanse i små organisasjoner må ivaretas på en god måte, og KORO må de neste årene ha et særlig fokus på dette. De neste årene må KORO satse enda mer på intern kompetansebygging og kunnskapsutveksling, blant annet gjennom interne faggrupper på eksempelvis prosjektleder- og kuratornivå.

KORO må også forvalte sin kompetanse til det beste for feltet for øvrig. Det er avgjørende at den kompetansen KORO bygger gjennom egen virksomhet, også kommer andre til gode gjennom rådgivning og erfaringsoverføring. Spørreundersøkelsen vi gjennomførte blant kommuner og fylkeskommuner høsten 2023, viste et stort behov for rådgivning og andre tjenester fra KORO som nasjonalt fagmiljø. Resultatene er et godt utgangspunkt for å utvikle digitale rådgivningstjenester i årene som kommer.

5.10 Sikkerhetsklarering og mangfold

Som statlig virksomhet tilstreber KORO mangfold og likestilling også i egen organisasjon. Som kunstfaglig organisasjon rekrutterer vi sentrale medarbeidere fra fagmiljø som også i Norge i stor grad er internasjonalisert. Flere av våre sentrale fagpersoner har ikke-norsk bakgrunn. Også i behandlingen av søknader til eksterne kuratoroppdrag har KORO en praksis som i tråd med statlige føringer fremmer likestilling og mangfold, og motvirker diskriminering.

De siste årene har vi sett et økende behov for sikkerhetsklarering for å jobbe med statlige byggeprosjekter. Samtidig ser vi at slik klarering blir stadig vanskeligere å oppnå for en voksende andel av KOROs ansatte med utenlandsk statsborgerskap, til tross for mange års arbeidserfaring i Norge. Dersom andelen prosjekter som krever slik klarering fortsetter å øke uten at kriteriene for klarering endres, vil KORO måtte justere sin rekrutteringspraksis.

Stedsnavn på folkemunne med tilknytning til militær aktivitet, Toril Johannessen.
Kunstverket er et av flere som ble laget spesielt for Evenes flystasjon. Dette prosjektet skal videreutvikles for Festspillene i Bergen våren 2024, der Johannessen er årets kunstner.
Foto: Vegard Kleven.

Totalt elleve perleskulpturer har kunstnerne Mari Røysamb og Ole Rosén (bakerst) laget for Glasblokkene, Haukeland universitetssjukehus. Kunstnerne var selv med på monteringen av verkene sammen med kurator Jørgen Blitzner (til venstre). Under plasten ligger en perle av håndformet, sandblåst og lakkert stål. Foto: Pål Hoff.

Formål

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og får sine føringer og bevilgninger fra Kulturdepartementet. KORO's unike rolle er å produsere, formidle og forvalte kunst til statlige bygg og andre offentlige miljøer, og å være et kompetansemiljø på eget fagfelt for hele landet. Det gis tilskudd til kunst i bygg og fellesarenaer i lokalsamfunn over hele Norge. Virksomheten har et overordnet forvaltningsansvar for statens samling av kunst i offentlige rom. KORO's direktør vedtar budsjett og regnskap. Institusjonen er et statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnote til årsregnskapet. KORO forbereder seg på å endre regnskapsprinsipp fra 2025 som følge av at statlige regnskapsstandarder blir obligatoriske innen 2027.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kulturdepartementet i instruks om økonomistyring. Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av KORO's disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold ved driften

I 2023 disponerte KORO en samlet tildeling på utgiftskapitler med kr 91 736 000 og en samlet tildeling på inntektskapitler med kr 34 491 000. Samlet mindreutgift for post 01 var kr 1 612 378 iberegnet inntekt og refusjoner fra NAV. Beløpet er 6,35 % under årets utgiftsbevilgning, noe som skyldes flere forhold, blant annet refusjon av sykepenges, vakanser og lavere pensjonskostnader enn budsjettet. Maks overførbart beløp til neste år er 5 % med kr 1 269 050. Det søkes overført på post 01 i henhold til beregninger i note B. Inntektsbevilgning på post 01 var kr 149 000. Årets merinntekt ble kr 71 000 gjeldende overhead for gjennomføring av prosjekt fra oppdragsgiver utenfor statlig ordning.

Samlet mindreutgift for post 21 var kr 11 656 043. Post 21 er overførbart, og mindreutgiften søkes overført til neste år. Posten benyttes til regnskapsføring av kunstprosjekter og andre prosjektbaserte aktiviteter. Prosjekter i kunstordningen for statlige bygg igangsettes etter mottatt oppdragsbrev. Utgifter betales av KORO, som sender refusjonskrav til oppdragsgiver over tre terminer per år. Prosjektene er flerårige. Inntektsbevilgning på post 02 var kr 34 342 000. Posten gjelder innbetalinger og refusjoner fra oppdragsgivere.

Artskontorapporteringen for 2023 er sammenlignet med tall for 2022. Den viser alle utgifter og inntekter som KORO har ført i statsregnskapet, herunder post 01, 21 og 50. Rapporterte utgifter til drift (post 01) summerte seg til kr 24 705 622. Lønn og sosiale utgifters andel av driftsutgiftene er på 68,2 prosent.

På post 21 er det ført lønn og honorar for internt ansatte og eksterne som er involvert i prosjektgjennomføring, kr 4 106 615. Utbetaling av kunsthonorar og andre ytelser var kr 20 057 390. Dette er et betydelig større beløp enn i tidligere år og skyldes i hovedsak store prosjekterings- og produksjonskostnader under kunstprosjektet i det nye regjeringsskvartalet. Mellomværende med statskassen utgjorde per 31.12 kr 1 074 979. Oppstillingen av artskontorapporteringen viser

hvilke eiendeler og gjeld dette mellomværende består av, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 6. I note 2 og note 3 er lønnskostnader og andre utbetalinger delt opp mellom post 01 og post 21 for å belyse hva som gjelder vanlige driftskostnader og hva som gjelder produksjon og kunstprosjektkostnader.

Vurderinger av vesentlige forhold ved fondet

Forvaltning og utbetaling av tilskudd fra fondet skjer i henhold til eget regelverk fastsatt av Kulturdepartementet. Bevilgningen til fondet ble for 2023 kr 12 001 000. LOK-ordningen har gitt tilskudd i 2023 ut fra en ramme på kr 11 mill. I 2023 hadde KORO utbetalinger av tilskudd på kr 8 889 500. Utbetalinger ved statlig ordning og andre oppdrag føres på post 21, men noen få eldre prosjekt slutføres på fondet. Utgifter var i 2023 kr 349 474.

Fondets aktiviteter resulterte i en beholdningsøkning på kr 2 712 576. Beholdningen er nå på kr. 36 979 225,73 og skal dekke mellomværende som gjeld, tilskuddsgjeld og mottatte forskuddsmidler. KORO har en tilsagnsfullmakt for ordinære ordninger på kr 5,8 mill. Den er ikke overskredet.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for KORO. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2024.

Oslo, 14. mars 2024
Sigurd Sverdrup Sandmo
Direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene pkt. 3.4.2 - de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingen av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene pkt. 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som KORO har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som KORO har fullmakt til å disponere. Kolonnen for samlet tildeling viser hva KORO har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter.

Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen. Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser note 6 «Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen», bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen «Spesifisering av bokført avregning med statskassen». Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskonto) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Bokføringen er innrettet slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene pkt. 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene pkt. 4.4.3, er bokført.

Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner kan være bokført i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Reise for fingre på Diamanten skole for elever med døvblindhet. Kunstner Liv Bugge la vekt på det taktile og det sensoriske, og skapte et verk der elever kan reise med hendene i relieffer av reelle landskap, hentet fra 16 ulike steder i landet. Foto: Trond Isaksen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2023

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2023	Merutgift (-) og mindreutgift
0322	Bygg og offentlige rom	01	Driftsutgifter	A,B	26 247 000	24 705 622	1 541 378
0322	Bygg og offentlige rom	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	53 488 000	44 931 515	8 556 485
0322	Bygg og offentlige rom	50	Kunst i offentlige rom	A	12 001 000	12 001 000	0
Sum utgiftsført					91 736 000	81 638 136	

Inntekstkapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2023	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3322	Bygg og offentlige rom	01	Ymse inntekter	A,B	149 000	220 000	71 000
0322	Bygg og offentlige rom	02	Inntekter ved oppdrag	A,B	34 342 000	37 441 558	3 099 558
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter		0	41 816	
5700	Folketrygden inntekter	72	Folketrygden		0	2 963 610	
Sum inntektsført					34 491 000	40 666 984	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

40 971 153

Kapitalkontoer

60049901	Norges Bank KK /innbetalinger				38 657 796
60049902	Norges Bank KK/utbetalinger				-79 326 068
703817	Endring i mellomværende med statskassen				-302 880
Sum rapportert					0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2023	2022	Endring
703817	Mellomværende med statskassen	-1 074 979	-772 099	-302 880

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter og inntekter

Kapittel og post	Tekst og forklaring	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
032201	Driftsutgifter	866 000	25 381 000	26 247 000
032221	Spesielle driftsutgifter	11 488 000	42 000 000	53 488 000
032250	Kunst i offentlige rom		12 001 000	12 001 000
332201	Ymse inntekter		149 000	149 000
332202	Inntekter ved oppdrag		34 342 000	34 342 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-) / mindre utgift	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
032201/332201		1 541 378	71 000	1 612 378	1 269 050	1 269 050
032221/332202	kan overføres	8 556 485	3 099 558	11 656 043	85 082 000	11 656 043

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Bevilgning på kapittel og post 032221/ 332202 Spesielle driftsutgifter har stikkordet «kan overføres». Maks overførbart beløp består av sum årets og fjorårets tildeling. Det gjelder kunstprosjekter og andre aktiviteter knyttet til de faste ordningene i virksomheten.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter:

KORO er gitt fullmakt til overskride bevilgningen under kapittel og post 032201, mot tilsvarende merinntekt under kapittel og post 332201 og kapittel 032221 mot kapittel og post 332202. Dersom inntektene under inntekstpostene som er omtalt ovenfor blir mindre enn tildelinger, innebærer dette at rammen under de aktuelle utgiftspostene må reduseres tilsvarende. Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Mulig overførbart beløp:

KORO sitt faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel og post 032201 utgjør kr 1 612 378. Det er mulig å overføre 5% av årets bevilgning til neste budsjettår. Merinntektene på kapittel og post 332201 utgjør kr 71 000 og inngår i beregningen av overførbart beløp til neste termin. KORO sitt faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel og post 032221 utgjør kr 11 656 043 og kan overføres i sin helhet, jfr, egen fullmakt omtalt under stikkordet «kan overføres». Merinntektene på kapittel og post 332202 utgjør kr 3 099 558 og inngår i beregningen av overførbart beløp til neste termin.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2023

	Note	2023	2022
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	37 207 511	25 946 508
Salgs- og leieinnbetalinger	1	454 047	81 047
Andre innbetalinger	1	9 149	16 868
Sum innbetalinger fra drift		37 670 707	26 044 423
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	41 022 476	37 997 718
Andre utbetalinger til drift	3	28 623 810	14 738 496
Sum utbetalinger til drift		69 646 286	52 736 214
Netto rapporterte driftsutgifter		31 975 579	26 691 791
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	4	12 001 000	8 750 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		12 001 000	8 750 000
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		41 816	30 164
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		2 963 610	2 807 582
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-3 005 426	-2 837 746
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		40 971 153	32 604 046
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2023	2022
Fordringer på ansatte		142 524	115 846
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-915 723	-897 739
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		-301 780	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		0	9 794
Sum mellomværende med statskassen	5	-1 074 979	-772 099

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2023	31.12.2022
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Fra Statsbygg/Forsvarsbygg/Oppdragsgivere (refusjon)	37 207 511	25 946 508
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	37 207 511	25 946 508
Salgs- og leieinnbetalinger		
Inntekter annen virksomhet eksternt	454 047	81 047
Sum salgs- og leieinnbetalinger	454 047	81 047
Andre innbetalinger		
Annen driftsrelatert inntekt	9 149	16 868
Sum andre innbetalinger	9 149	16 868
Sum innbetalinger fra drift	37 670 707	26 044 423

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2023	31.12.2022
	Post 01	Post 01
Lønn	14 246,860	13 362 394
Arbeidsgiveravgift	2 107 183	2 018 039
Pensjonsutgifter*	1 279 200	1 024 752
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-1 015 846	-239 448
Andre ytelser	241 074	246 451
Sum utbetalinger til lønn post 01	16 858 472	16 412 188
	Post 21	Post 21
Lønn	3 084 021	2 746 202
Arbeidsgiveravgift	856 427	789 543
Pensjonsutgifter*	363 824	293 615
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-197 657	-21 584
Andre ytelser	20 057 390	17 777 753
Sum utbetalinger til lønn post 21	24 164 005	21 585 529
Antall utførte årsverk:	21,4	21,3

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2023 9,5 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2023 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2022 utgjorde premiesatsen 8,2 prosent.

Post 01 er generell drift

Post 21 er prosjektbaserte aktiviteter

(Nærmere om lønn, ansatte vakanser og sykefravær i del 4)

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2023 Post 01	31.12.2022 Post 01
Husleie	3 300 597	3 074 303
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	-	2 750
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	213 062	228 479
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	46 462	6 517
Mindre utstysanskaffelser	606 600	522 029
Leie av maskiner, inventar og lignende	416 717	389 260
Kjøp av konsulenttjenester	191 877	260 184
Kjøp av andre fremmede tjenester	1 993 625	1 469 464
Reiser og diett	136 459	49 654
Øvrige driftsutgifter	950 764	1 639 509
Sum andre utbetalinger til drift	7 856 162	7 642 147

	Post 21	Post 21
Husleie	47 486	4 500
Mindre utstysanskaffelser	283 920	348 136
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 728	4 955
Kjøp av konsulenttjenester	1 633 584	107 323
Kjøp av andre fremmede tjenester	15 320 111	3 166 338
Reiser og diett	967 315	916 665
Øvrige driftsutgifter	2 513 503	2 548 432
Sum andre utbetalinger post 21	20 767 647	7 096 349
Sum andre utbetalinger til drift	28 623 810	14 738 496

Post 01 er generell drift

Post 21 er prosjektbaserte aktiviteter

Øvrige driftsutgifter er frakt, kontorkostnader, informasjon/profilering, kursing, bkh avgift.

Note 4 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2023	31.12.2022
Overføringer til statlige fond (post 50)	12 001 000	8 750 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	12 001 000	8 750 000

Posten gjelder bevilgning til Koro fond for tilskuddsordningen LOK.

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2023	31.12.2023	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	142 524	142 524	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	142 524	142 524	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 170 585	0	-1 170 585
Skyldig skattetrekk	-915 723	-915 723	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	-301 780	301 780
Sum	-2 086 308	-1 217 503	-868 805
Sum	-1 943 784	-1 074 979	-868 805

Årsregnskap 2023 Fondet

Prinsippnote til årsregnskapet – oppstilling av bevilgningsrapporteringen for statlige fond

Årsregnskapet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022.

Et statlig fond er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, hvor anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet ut over ett budsjettår. Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning, og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdning på oppgjørskonto overføres til nytt år.

Bevilgningsrapportering

Øvre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap, vises i oppstillingens nedre del.

Fondsregnskapet

Fondsregnskapet tilsvare oppstillingen av virksomhetsregnskapet i årsregnskapet for statlige virksomheter. Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Det innebærer at inntektene (overføringer til fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er innbetalt. Utgifter (overføringer fra fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er utbetalt.

Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Resultatregnskapet viser hovedgrupper av kontoer på inntekter og kostnader med detaljer på mottakergrupper av tilskudd, samt andre kostnader knyttet til kunstproduksjonen og gjennomføring. Notene forklarer nærmere om type inntekter, overføringer og kostnader i regnskapsåret og gir opplysninger om kapitalinnskudd.

Periodens resultat er forskjellen mellom overføring til fondet og overføring fra fondet, og resultatet viser netto endringer i fondskapitalen. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen. I note for fondsregnskapet omtales kortsiktige fordringer. Opplysningen fremkommer ikke av balansen, fordi regnskapet utarbeides etter kontantprinsippet.

Kapitalinnskudd eller tilbakebetaling av kapitalinnskudd i fondet vises ikke i resultatoppstillingen, men blir ført direkte i balansen mot innskutt fondskapital.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2023

Beholdninger rapportert i likvidrapport		Note	Regnskap 2023		
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank			34 266 649,73		
Endringer i perioden			2 712 576,00		
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		A	36 979 225,73		
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)					
Konto	Tekst	Note	2023	2022	Endring
6403	Fond (eiendeler)		36 979 225,73	34 266 649,73	(2 712 576,00)
8103	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank		36 979 225,73	34 266 649,73	(2 712 576,00)

Note A Bevilgninger av midler til fondet i regnskapsåret

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildelinger
0322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	50	Ordinær tildeling	12 001 000

Bevilgningen blir ført som inntekt og finansierer fondets tilskuddsordning.

Det kan gis tilskudd om støtte til prosjekt med inntil 5,8 mill kroner utover bevilgningen i 2023.

Tilsagnsfullmakten er ikke overskredet.

Utnyttet tilsagnsfullmakt er 5,3 mill kroner hvorav 4,1 mill kr oner avsettes fra fremtidig bevilgning i 2024 og 1,2 mill kr oner av bevilgning senere år.

Oppstilling av resultat for fondet i 2023

	Note	2023	2022
Overføringer til fondet			
Overføringer fra statsforetak		12 001 000,00	8 750 000
Sum overføringer/inntekt til fondet	1	12 001 000,00	8 750 000
Overføringer fra fondet - Tilskuddsordning og kunstprosjekter			
Overføringer til kommuner	2	2 628 000,00	2 695 000
Overføringer til fylkeskommuner	2	100 000,00	400 000
Overføringer til andre ikke finansielle foretak	2	1 314 000,00	1 576 000
Overføringer til husholdninger	2	2 429 500,00	2 010 000
Tilbakebetaling av tilskudd til husholdninger	2	-120 000,00	-
Overføringer til ideelle organisasjoner	2	2 538 000,00	1 985 000
Prosjektledelse og samarbeid	3	52 540,00	12 682
Kunstrelaterte kostnader	3	296 934,00	126 710
Sum utbetalinger		9 238 974,00	8 805 392
Sum utbetalinger		9 238 974,00	8 805 392
Periodens resultat		2 762 026,00	-55 392
Disponering			
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital	4	2 762 026,00	- 55 392
Oppstilling av balanse		2023	2022
Kasse/bank		36 979 225,73	34 266 649,73
Sum eiendeler	4	36 979 225,73	34 266 649,73
Fondskapital		36 979 225,73	34 266 649,73
Sum fondskapital	4	36 979 225,73	34 266 649,73

Note 1 Overføringer til fondet

Overføringer til fondet	tekst	2023	2022
Overføringer fra statsforetak til fond	Årets bevilgning fra kap 322 post 50	12 001 000	8 750 000
Sum overføringer/inntekter til fondet		12 001 000	8 750 000

Fondet finansieres av statlig bevilgning. I 2023 ble det bevilget kr 12 001 000 over statsbudsjettet Kap. 322, post 50.

Det ble i 2023 fakturert et refusjonskrav til en oppdragsgiver på kr 854 729. Refusjonen/inntekten vises i regnskapet når innbetaling er registrert

Note 2 Overføringer fra fondet

Overføringer fra fondet	tekst	2023	2022
Overføringer til kommuner	Utbetaling av tilsagn	2 628 000	2 695 000
Overføringer til fylkeskommuner	Utbetaling av tilsagn	100 000	400 000
Overføringer til husholdninger	Utbetaling av tilsagn til enkelpersonforetak	2 429 500	2 010 000
Overføringer til husholdninger	Tilbakebetaling av tilskudd til enkelpersonforetak	-120 000	-
Overføringer til andre ikke finansielle foretak	Utbetaling av tilsagn til foretak	1 314 000	1 576 000
Overføringer til ideelle organisasjoner	Utbetaling av tilsagn	2 538 000	1 985 000
		8 889 500	8 666 000

Overføringer gjelder utbetaling av tilsagn til den søkbare ordningen LOK.

Tilsagn kan utbetales i 2 deler eller samlet etter godkjent sluttrapport. Prosjektene som mottar tilsagn er flerårige, ca 3 år. De tidligere tilskuddsordningene KOM og URO er avviklet, men noen få prosjekter er forsinket fra tilskuddsmottaker og har fått dette godkjent fra KORO. Det gjenstår 11 aktive fra gamle ordninger. Ved årsskiftet var det registrert kr 741 000 på tilskuddsgjeld og hvor kostnaden først vises i regnskapet når betaling er foretatt.

Note 3 Overføringer fra fondet

Overføringer fra fondet		tekst	2023	2022
Prosjektledelse	Ordinær ordning, statlig ordning og andre		52 540,00	12 682,08
Kunstkostnader	Statlig ordning og andre		296 934,00	126 710,00
			349 474,00	139 392,08

Kostnadene gjelder gjennomføring av noen få kunstprosjekter som skal slutføres på fondet.
Regnskapsføring av kunstprosjekter er under utfasing fra fondets rekneskap og flyttet til post 21.
Ved årsskiftet var det registrert kr 36 300 på leverandørgjeld og hvor kostnaden først vises i regnskapet når betaling er foretatt.

Prosjektledelse er kostnader knyttet til gjennomføring av prosjekter, inklusive honorar til kurator.
Kunstkostnader er kostnader knyttet til den mer kunstneriske utførelsen, som kunsthonorar, tilrettelegging, formidling og forvaltning. Mer informasjon om prosjektaktiviteter finnes i del 3.

Note 4 Periodens resultat og oppstilling av balanse

Disponering	2023	2022
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital	2 762 026,00	-55 392,08

Oppstilling av balanse	2023	2022
Eiendeler		
Oppgjørskonto, Norges Bank	36 979 225,73	34 266 649,73
Sum eiendeler	36 979 225,73	34 266 649,73
Fondskapital		
Opptjent fondskapital	36 190 920,16	33 478 344,16
Forskudd	788 305,57	788 305,57
Fondskapital	36 979 225,73	34 266 649,73
Sum fondskapital	36 979 225,73	34 266 649,73

Årsresultatet i 2023 viser et overskudd på kr 2 762 026. Dette er høyere enn endringen i saldoen som er kr 2 712 576 på oppgjørskontoen i Norges Bank, jf. Bevilgningsrapporteringen. Differansen kr 49 450 skyldes leverandørgjeld fra 2022 som er utbetalt i 2023.

Virksomhetsregnskapet har i 2023 en kortsiktig fordring på kr 854 729,43 og leverandør og tilskuddsgjeld på kr 777 300. Tilhørende kostnad og inntektsføring vil fremkomme når tilhørende bankbevegelser skjer i 2024.

Forget-me-not (2023) av Petrit Halilaj og
Álvaro Urbano, Nobels Fredssenter i Oslo.
Foto: Werner Zellien.

Riksrevisjonen

Vår saksbehandler
Sissel Holden 22241390
Vår dato
04.07.2024
Deres dato

Vår referanse
2023/01093-13
Deres referanse

KUNST I OFFENTLIGE ROM KORO
Postboks 6994 St Olavs Plass
0130 OSLO

Revisjon av årsregnskapet for Kunst i offentlige rom 2023

Vedlagt følger revisjonsberetningen for Kunst i offentlige roms årsregnskap for 2023.

Riksrevisjonen har revidert virksomhetens årsregnskapsoppstillinger i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Offentliggjøring av revisjonsberetning

Revisjonsberetningen inneholder Riksrevisjonens konklusjon på gjennomført revisjon av årsregnskapsoppstillingene og våre uttalelser om «øvrige informasjon» og «øvrige forhold». Denne revisjonsberetningen omfattes ikke av bestemmelsen om utsatt offentlighet i lov om Riksrevisjonen § 18 (2). ledd.

Revisjonsberetningen skal i samsvar med Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 2.3.3 publiseres på virksomhetens nettsider sammen med årsrapporten.

Etter fullmakt

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Erika Carola Nensén
avdelingsdirektør

Brevet er godkjent og ekspedert digitalt.

Vedlegg: 1

Liste over kopimottakere:

KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen

KUNST I OFFENTLIGE ROM KORO

Org. Nr.: 974778998

Riksrevisjonens beretning

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert årsregnskapsoppstillingene for Kunst i offentlige rom for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2023. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 40 971 153 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening

- oppfyller årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav, og
- gir årsregnskapsoppstillingene med noter et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2023 og kapitalposter per 31. desember 2023, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til lov, instruks og disse standardene er beskrevet nedenfor under Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen. Vi er uavhengige av virksomheten i samsvar med kravene i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAIs etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon i årsrapporten. Øvrig informasjon består av ledelseskommentarene (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapsoppstillingene

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapsoppstillingene.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen. Vi informerer overordnede departementet om funn og svakheter.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapsoppstillingene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

04.07.2024

Etter fullmakt

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Erika Carola Nensén
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt.